

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA

0

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 15 din — LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 330 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje — TEKOČI RACUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70-3-24

Štev. 5 (463)

LETO X.

NOVO MESTO, 5. FEBRUARJA 1959

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje "Slovenski poročevalec" v Ljubljani

S PLENUMA OKRAJNEGA KOMITEJA ZKS NOVO MESTO

SINDIKALNI DVE TRETJINI URESNIČEVANJE NAŠE POLITIKE

Okrajni komite ZKS je razpravljala o osnovah okrajnega družbenega plana za leto 1959 — Za novega sekretarja OK ZKS je izvoljen Franc Pirkovič-Čort, novi člani sekretariata OK: ing. Jože Legan, Franc Šetinc in Ludvik Kebe — Sprejeto načelo: nobenega odstopanja od »dveh tretjin«

V sredo, 28. januarja, se je v Novem mestu sestal plenum okrajnega komiteja ZKS, na katerem so pregledali in sprejeli osnove družbenega plana okraja za 1959 ter kadrovske organizacijske spremembe v OK ZKS. Plenuma sta se udeležila tudi člana Izvršnega komiteja OK ZKS Vida Tomšič in Viktor Avbelj; oba sta sodelovala v razpravi.

Tri načela so bila predvsem upoštevana pri sestavljanju osnov letošnjega okrajnega družbenega plana, je v začetku utemeljevanja poudaril referent Franc Pirkovič, ko je član OK ZKS seznanil z glavnimi pokazatelji nadaljnjega razvoja gospodarstva v okraju: nova razdelitev dohodkov, upoštevane vse novih predpisov in realno planiranje.

Predlog plana je vsklajen z republiškim planom in z načrti gospodarskih organizacij. Z ozirom na nizko razvitost proizvodnje v okraju je relativno visok, saj predvideva porast bruto proizvodnje za 11 odst.

Priprave na 8. marec

Praznovanje letošnjega mednarodnega dneva žena bo potekalo v prav posebnem vzdušju; postavljeno je v okvir prireditve ob 40. obletnici ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije.

Prva taka proslava v okraju je že bila 25. januarja v Črnomlju. Večje slavlje za 8. marec pripravljajo metliško žensko društvo na Suhorju, kjer bodo odkrili ploščo v spomin na žensko konferenco med NOB.

Dan borbenih žena praznujemo letos povsod, na vasi, v tovarni in v mestu. Praznujmo ga v duhu proslav ob 40. obletnici ustanovitve naše Partije, ki je posvečala borbi za osvoboditev žene vso skrb in dosegala tudi na tem področju zmago.

V R E M E

ZA CAS OD 5. DO 15. FEBR.:

Nestalno, s pogostimi snežnimi padavinami. Sredi februarja jasno s hudim mrazom ponoči. V. M.

Tovariš Pirkovič je zatem navedel vrsto števil iz posameznih poglavij družbenega plana, ki bodo predmet razprave na seji OLO sredi tega meseca. V celoti kažejo, da je plan napet in da bo zahteval zlasti vso pozornost pri uresničevanju večje storilnosti in prehodu na plačevanje po učinku. Fizičen obseg industrijske proizvodnje se mora letos dvigniti za 15,8 odst. Medtem ko novih podjetij letos ne bomo ustanavljali, bo šlo v rekonstrukcije 8 podjetij:

Elektrarna Brestanica (nov turboagregat), Rudnik Kandiza-rica (dograditev vpadnika), Opekarna Brežice (sušilnice),

Tovarna zdravil KRKA (nov. prostor), BELT (dopoln. strojne opreme), MOTO MONTAŽA (dograditev proizvodne hale), Tovarna papirja in celuloze DJURO SALAJ (razšir. proizvodnje z obratom za beljenje celuloze) in NOVOLES (nov obrat za proizvodnjo vezanih plošč).

Za uresničenje plana bo nujno potrebna krepka pomoč organizacij

V razpravi po referatu tov. Pirkoviča je sodelovalo več članov komiteja. Načeli so vprašanje »zaostalog Dolenj-« (Nadaljevanje na 2. strani)

TUDI NAJMLAJŠI ...

Zveza društev prijateljev mladine v jubilejnem letu

Da tudi ta organizacija pri-speva svoje delež k letošnjim slavljem, je bila pred dnevi sklicana Izredna seja okr. odbora ZDPM. Na seji so sprejeli več sklepov. Med drugimi bo organizacija utrdila dosedanja društva na terenu in ustanovila še nova na Vinici in Se-miču ter poživila dejavnost v Mirni peči in Črnomlju. Posve-tili bodo več pozornosti osnovanju občinskih zvez DPM, ki razen v Vidmu-Krškem še ne delajo nikjer v okraju. Komisija za vzgojo staršev bo razširila de-javnost šole za starše izven Novega mesta, zlasti v večja središča kot Metliko, Črnomelj, Brežice, Žužemberk. Trebnje in Krško. Občinske pionirske ko-misije, ki jih bomo morali v tem letu utrditi, pa bodo imele skrb, pripraviti skupaj z osta-limi organizacijami, ki imajo povezavo s pionirji, večje pri-reditve in nastope. Tako bodo tudi letos šahovska tekmovanja v odredih, občinah in v okraj-nem merilu. Fizikultura bo dala svoj prispevek s tem, da bodo prirejena po odredih in šolah tekmovanja v mnogobojju in malem rokometu ter nato še v sektorjih za naslov sektorskega in okrajnega prvaka. Izred-no veliko pionirjev bo zajelo glasbeno-pevsko tekmovanje pion. pev. zborov, ki bodo pri-pravili nastope doma v odre-du, v občini in v okrajnem me-

rilu, ko bo pred 25. majem ve-lik pion. pevski nastop na Gr-mu. Nič manjše poudarjele pio-nirjev-tehnikov, ki so se za pri-javili pri svojih odredih in teh kroških za VI. republiško in okraj. tekmovanje LT. Seveda bodo ustanovljene še razne sek-cije zgodovinskega študija, raz-en tega pa aktiv predavate-ljev, ki bodo iz vrst vidnih po-litikov, borcev in komunistov Dolenjske. Ti bodo našim ro-ntirjem pripovedovali na poho-dih in ob tabornih ognjih o dnevih borbe in ustanovitve Partije ter SKOJ.

Tak bo dan Zveze društ. pri-jat, mladine novomeškega okra-ja ob letošnjem visokem jubile-ju naše Partije.

-jt-

Senovo in Štirinajsta

Ljubljanka in ponos slovenskih partizanov — XIV. udarna divizija je pozimi leta 1943/44 v nezadržnem zaletu krenila na Štajersko. Nemški okupator, ki se je čutil popolnoma varnega, je bil iznenaden. Štirinajsta je prodirala, padale so postojanka za postojanko. V noč od 8. na 9. februar leta 1944 so zapokale puške in zaregljali mitraljezi na Senovem. Senovski rudnik je pomenil za Nemce mnogo v takti že močno skrahiranem rajhu. Brestaniška elektrarna jim je dajala elektriko. Štirinajsta je Senovo osvobodila in nadaljevala zmagovito pot. Nemce je, ko so se zbegnili od nenadnega napada malo opomogli in se vrnili v Senovo, čakalo razdejanje. Rudnik je bil popolnoma uničen, vse naprave v njem demoli-rane. Med prebivalstvom po vaseh na Bo-horju in Kozjem je zažareni ponos. Plamen boja se je razvil, zmagala Štirinajsta je bila kot osvežujoč veter.

V spomin na to praznujejo Senovčani 8. februar kot svoj občinski praznik. Februar-ski dnevi so mrzli, toda kljub temu je ljudem ob spominu na slavno preteklost toplo pri srcu. Gododki iz leta 1944 so že daleč, letos bo poteklo petnajst let. V Senovem ni več ruševin, vse je obnovljeno. Rudnik in elektrarna spet obratujeta, od krogi prebiste strešnike na strehah hiš so že davno zame-njali. Zrasle so nove stavbe. Brez strahu in skrbi kaj bo jutri, odhajajo možje in

fantje in rove in se pozdravljajo s starim rudarskim pozdravom: »Srečno! Senovo ni več črni rudarski revir. Svetlo je celo lot, svetlo kot marsikatero drugo mesto.

Zivljenje teče naprej, Senovčani delajo se združujejo in udeležujejo v raznih or-ganizacijah, pojejo in igrajo na odrih. Po-menkujejo se, kaj bodo gradili jutri. Kako malokje so zrastle s svojo občino in so ko-ena družina. Ob levi strani ceste proti rud-niku stoji spomenik. Kakor obelisk se dvig-je v zrak, na črni blokovi so vklesana imena padlih. Siva zgrbljena starka, mati padlega partizana, obstoji včasih pred njim. Njen oči so suhe, vse solze je že izlokala. Kdo ve, kje leži njen sin? Padel je, toda vseeno ži-vi naprej. V novih stavbah, v vlakih pre-mo-ga, ki drdajo po tirihi proti brestaniški po-staji, v vselem vrtišču otrok in pomenku-fanta z dekletom. V vsem tem je tudi njega. V vsem tem je del Štirinajste in spo-min nanjo, spomin na vse, ki so padli.

Lepšega spomenika, kot delo, ki opravičilo iz dneva v dan, Senovčani niš-mogli postaviti.

(Na sliki: rudniška separacija na Se-novskem po napadu XV. udarne di-vizije 8. februarja 1944. Več berite v občinskem prazniku Senovega na 3. 5 in 7. strani današnje številke)

AVTO CESTA VABI

Cepprav nas je zadnje dni — na veliko veselje otrok seveda! — spet malo pobelilo, razmišlja mladina novo-meškega okraja o letošnji akciji na gradnji avto ceste v Srbiji in Makedoniji. Že 1. marca, torej čez dobre tri tedne, bo odpotovala iz našega okraja VI. MDB »Katie Rupena« na delovišče v Srbijo, 120 kmečkih fantov in deklet bo nadaljevalo lani začeto delo mladine našega okraja. Spet bodo pesmi ob tabornih ognjih v bratski Srbiji in Makedoniji družile srca mladega rodu naših na-rodov v delu na velikem objektu BRATSTVA IN ENOT-NOSTI. Več o načrtih naše mladine berite na 8. strani današnje številke!

Sindikati v Črnomlju:

skrb za delovnega človeka in povečanje proizvodnje na prvem mestu

To je bil glavni poudarek v poročilu in razpravi na plenu-mu sindikatov v Črnomlju. Iz poročila predsednika upravne-ga odbora sindikalnega sveta je bilo razvidno, da so se sin-dikalne organizacije v podjet-jih in ustanovah resno ukvar-

jale s tem, da bi izboljšale živ-ljenjske pogoje delovnih ljudi in povečale storilnost dela. Predsednik zbora proizvajalcev ObLO, tov. inž. Peternej je v razpravi zlasti poudaril, da je ena izmed osnovnih nalog sin-dikalnih organizacij, da izko-ristijo zlate rezerve, ki tičijo v pravilni in smotni organiza-ciji dela in da povečajo skrb za delovnega človeka. Razložil je, kako so z boljšo organiza-cijo dela povečali proizvodnjo v rudniku Kanižarica. Na nizko storilnost dela v naših podjet-jih vpliva zlasti to, da je ve-liko naših delavcev na pol-kmetov. Svoje fizične moči iz-

gubljajo pri delu na svojem posestvu, v podjetju pa ne dajo tistega delovnega učinka, kot ga da delavec, ki je zapo-slen samo v podjetju. Za de-lavce, ki so potrebni zdravni-ške pomoči, naj bi v Črnomlju ustanovili ambulator, kjer bi delavec res prejemal zdravniško pomoč in se čimprej uspo-sobil za delo. Opaža se, da bo-lezni pogosto nastopajo ob se-zonskih kmečkih delih, košnji, oranju in trgatvi. Podjetja im-a jo v tem času največji odstotek obolenosti delavcev.

Plačevanje delavcev po enot-proizvodu je bilo ena izmed osnovnih poudarkov v poročilu in plodni razpravi.

Jože Skof

Nove nagrade

so vam pripravila nekatera naša znana podjetja. Se vedno je čas, da se vklju-te v veliko novoletno nagradno žrebanje DOLENJSKEGA LISTA

V žrebanju bodo prispevala: Mizarska produktivna zadruga, Sevnica —

Klubska garnituro (mizico in 2 stolička)

»DANA«, destilacija alk. pijač z Mirne —

5 litrov svojih znanih pro-izvodov

Rudnik Kanižarica pri Čr-nomlju —

1 tona premoga kosovca in 2 tona premoga orehovca

»IMPERIAL«, tovarna čokolade in likerjev, Videm - Krško —

1 kg jedilne čokolade

1 kg lešnikove čokolade

3 kg deserta (rogličkov)

Rudnik rjavega premoga Krmelj

2 tona premoga

Novomeška opekarna Zalog —

2000 zidakov

Kmetijsko gozdarsko posestvo Novo mesto —

6 metrov drv

Seznam dobikov še ni zaklju-čen! Če Dolenjskega lista še ni-mate, si ga takoj naročite, da boste tudi vi deležni žrebanja, v katerem bodo sodelovali vsi stari in novi naročniki ki bodo pravočasno poravnali polletno naročnino (300 din).

DO 2. FEBRUARJA: 1403 NOVI NAROČNIKI

Akcija podaljšana!

Od 1. januarja do 2. februarja letos so si naročili DOLENJSKI LIST 1403 novi naročniki. Ker okrajno gla-silo SZDL v novopriključenih občinah še vedno ni povsod poznano, podaljšujemo na željo organizacij in posamezni-kov zbiranje novih naročnikov do konca februarja. Vsi novi in stari naročniki bodo lahko sodelovali v velikem novoletnem nagradnem žrebanju.

Uspeh zbiranja novih naročnikov je doslej takle:

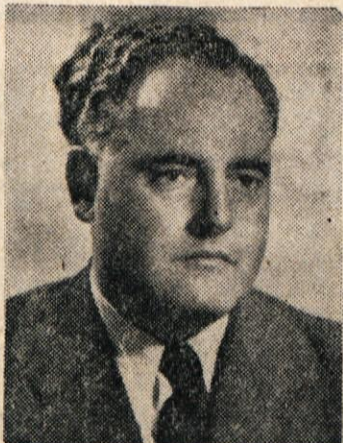
Občina BREZICE	212 novih naročnikov
Občina SENOVO	73 novih naročnikov
Občina SEVNICA	282 novih naročnikov
Občina VIDEM-KRŠKO	132 novih naročnikov
Stari del okraja	541 novih naročnikov
Razne pošte v FLRJ	143 novih naročnikov
Inozemstvo	20 novih naročnikov

Prve štiri številke so razprodane. Naročnino bodo za-čeli pobirati pismonoše ta teden (za prvo polletje 1959 — 300 din).

V Moto montaži imajo bife

Sredi januarja letos so v Moto montaži odprli bife za prodajo malice delavcem. Dotlej so delavci kupovali malico posamezno v novomeških trgovinah. Pobudo za ustanovitev takega bifeja je dala sindikalna podružnica in prispevala iz svojih prihrankov hkrati potrebna sredstva za začetni »obratni kapital«. Delavski svet in upravni odbor tovarne sta predlog takoj podprla. Delavci zdaj lahko kupujejo malico, ne da bi zapustili tovarno. Bife jim nudi po nabavnih cenah razne mesne izdelke, vse mlečne izdelke novomeške mlekarne in brezalkoholne pijače.

To pa je le zaslina rešitev. V Moto montaži razmišljajo namreč tudi o obratni menzi. Težave so le s prostori. Potegujejo se za prostore bifeja »Gorjanci« ob Zagrebški cesti. Menza bi delavcem nudila enolončnico po 35 do 45 din ter tudi obed in večerjo. Da bi ceno ostalih obrokov kar najbolj znižali, razmišljajo o samopostrežbi. Vendar menza v omenjenih prostorih ne bi oskrbovala le delavcev iz Moto montaže, ampak tudi one iz Kovinarja, Opremalesa in še katerega podjetja. Bila bi torej nekakšna centralna delavska menza za podjetja na kandidatski strani Novega mesta. Zaradi raznih težav je vse to še vprašanje bodočnosti. Razveseljivo je predvsem to: lani smo šteli na prste podjetja, ki so imela urejeno družbeno prehrano, letos pa bomo, kot je videti, kmalu šteli tista, ki družbene prehrane ne bodo imela urejene.

Dosedanji sekretar Jože Borštnar odhaja na novo dolžnost v republiškem predsedstvu Zveze sindikatov Slovenije

cije približno 1500 delavcev in delavk. Omenili so zlasti delo sindikalnih organizacij v okviru, več vprašanj s področja delovne sile in nalog v kmetijah, ki je združevanje novih občin postalo pomembna gospodarska panoga okraja. Prav tu je najino potrebno večje, temeljitše sodelovanje političnih

organizacij na terenu. Brez te krepke pomoči iz stalnega vsklajevanja vseh sil ne bo mogoče uresničiti nalog s področja kooperacije in ustvarjanja socialističnih odnosov na vasi. Resen problem s tega sektorja je učvrstitve državnih posestev, ki niso zaokrožene gospodarske enote (razen nekaj izjem). Preveč so problem v prometu s kmetijskimi pridelki in anarhija v nelojalni trgovini. V sklepanju pogodb je vse preveč gluhih uses pri upravnih KZ.

Ne moremo biti zadovoljni tudi s skrbjo za dvig socialistične zavesti, ker zaostaja družbeno - politično - ekonomsko izobraževanje, zlasti med delavci.

Sekretar OK ZKS Jože Borštnar je navedel v razpravi več primerov, kako je uresničevanje Pisma Ivršnega komiteja CK ZKJ še vedno aktualna naloga vseh organizacij.

Vso prednost in pomoč nagrajevanju po učinku!

Tovariš Viktor Avbelj je v razpravi k družbenemu planu omenil pomen dveh sindikalnih akcij, ki sta prava prava naša skupna akcija in nalogi:

1. borbo, da v proizvodnji dosežemo prek nagrajevanja po učinku dela kar najvišje uspehe in povečanje razvoja življenjske ravni, ter

2. akcijo »dveh tretlinj« za življenjsko raven.

Ta načela, je dejal tovariš Avbelj, so sestavni del naše gospodarske politike v zvezi, republiki, okraju in občini in

akcija je sestavni del našega bodočega razvoja. Ne gre za to, da bi politične organizacije ti dve sindikalni akciji samo podprli, temveč jih morajo smatrati za svoji.

Nagrajevanje po učinku dela je zdaj izredno važna naloga in prav na občinskih sindikalnih konferencah je treba o tem še posebej razpravljati. Podpreti je treba vsa stremjenja, ki gredo za tem, da se uvede nagrajevanje po učinku. Pri tem ni treba izgubljati časa z vprašanji: kako? Povsod je treba videti glavno nalogo v tem, da uvedemo merjenje delovnega učinka, kjer je to le mogoče. S tem bo tudi razdeljevanje sredstev drugačno kot je to do zdaj. Če bi n. pr. v Celulozi uvedli dosledno nagrajevanje po učinku dela, je nadaljeval tovar. Avbelj, ne bi prišlo do tega, da med letom samo linearno delijo 4 do 5 nadplac. S tem lahko delavca samo pokvarimo, če ni delitev pravičnega oziroma na njegov delež v celotni proizvodnji oz. uspehu kolektiva.

Dve tretlinji za standard in različna pojmovanja o njihovi porabi

Akcija dveh tretlinj ni nobena sindikalna izmišljotina, je dejal zamenjavi Avbelj, saj je ta usmerjenost za tako delitev sredstev znana že dalj časa. Gre za materialno silo, ki lahko da predvsem v proizvodnji večje rezultate. To je konkretizacija naše politike in je zato v bitvu naša skupna akcija, ki ji

morajo dati podporo politične organizacije kot oblastveno-upravni organi.

Sveda pa se ti 2/3 različno postavljajo v raznih krajih. Gre za dve tretlinji čistih ostankov sredstev. Toda če je treba ti 2/3 v Novem mestu drugače razumeti kot v Ljubljani ali Kranju, pa je le vprašanje. Ocena tega namreč ne more biti odvisna od analiz gospodarskega aparata, niti ne od tendenc gospodarskih organizacij, še manj pa od ljudi, ki imajo čez noč zelo velike želje in bi radi spet gradili nove objekte za proizvodnjo in pod. Ocena o uporabi teh mora izhajati samo iz poštenih presoje: ali se te želje realne ali ne

Nevoizvoljeni sekretar OK ZKS Novo mesto: Franc Pirkovič-Cort

Od teh 2/3 ne smemo odstopati, saj konkretno vemo, da ima Novo mesto pereče probleme v življenjskem standardu svojih ljudi. Če jih bomo odlašali in dajali prednost industrijski izgradnji, bomo ta vprašanja spet odložili in bodo leta 1960 še bolj pereča!

Politične organizacije zato ne smejo dopustiti lahkega odstopanja od tega načrta. Sredstva, ki ostanejo po obveznih razdelitvah, vložimo v prvi vrsti predvsem za resničen dvig življenjske ravni.

Tovariš Avbelj je dal nato v razpravi še nekaj pripomb glede investicij v letu 1959, govoril je o napredku v novomeškem okraju, o katerem govore vsi podatki, da se lahko proizvodnja razvija tu hitreje kot drugje v Sloveniji. To veliko pomeni in prav zato bi se morali zediniti za stališče:

Družbeni plan okraja je treba vskladiti s smernicami zveznega in republiškega plana. Z od začetka leta je treba vlagati tudi vse sile v pravočasno uresničevanje vseh nalog in dolžnosti, ki jih imajo podjetja do skupnosti.

Pomoč družbenim organizacijam: po delu in številu članstva

V razpravi o sredstvih za družbene organizacije v tem

letu je sodelovala tudi tovar. Vida Tomšič, ki je med ostalim dejala, da je treba sredstva iz okrajnega fonda ali občinskih skladov v te namene deliti javno prek Socialistične zveze. Vsi prizadeji naj se sestanejo in sredstva dobe po članstvu in delu, ki ga v resnici opravljajo. To pa mora biti zelo jasno in vsi naj se pri tem oglašijo. Dve tretlinji predstavljata standard, kamor štejemo tudi šport in telesno vzgojo. Zato vsega tega ne moremo obestiti samo na proračun, temveč tudi na podjetja, saj gre za življenjsko raven članov njihovih kolektivov.

Spremembe v okrajnem komiteju

Zaradi odhoda dosedanjega sekretarja Borštnarja na novo delovno mesto v Republiški svet sindikatov Slovenije so na plenumu soglasno izvolili za novega sekretarja OK ZKS tovar. Franca Pirkoviča - Corta. Razen tega so kooptirali v okrajni komitej ZKS dva nova člana: ing. Jožeta Legana (uslužbenca Okrajne uprave za gozdarstvo, ki se je pred kratkim po končanem študiju vrnil v Novo mesto), ter Franca Setinca, častnikarja Slov. poročevaca in doslej člana obč. komiteja ZKS v Trbovljah. V sekretariatu OK ZKS so član plenuma nato izvolili tri tovariše: ing. Jožeta Legana, Franca Setinca in Ludvika Kebeta.

Tovariš Jože Borštnar se je na koncu seje toplo zahvalil članom komiteja za vse njihovo uspešno sodelovanje in ves trud, ki so ga vlagali v uresničevanje nalog, njemu pa se je zahvalil za dolgoletno delo v novomeškem okraju novovoljeni sekretar Franc Pirkovič.

V soboto — seja OLO

V soboto, 7. februarja, bo v Novem mestu redna seja okrajnega ljudskega odbora, na kateri bodo izvolili novega predsednika OLO; dosedanjí predsednik Franc Pirkovič je prevzel delo sekretarja OK ZKS. Na seji bodo sprejeli tudi odlok o gradbenih okoliščinah v okraju ter rešili več upravno - pravnih zadev.

Nepredvidnost

19. januarja popoldne sta J. P. kmet iz Trbovlj, in A. S. v Malega Cirkna podirala bukev. Ker je bil nanjo že od lani obremenjen podžagan hrast, je ta (ko sta bukev podžagala) padel na Janeza Papeža, ki je zaradi poškodb na mestu umrl.

Pri sevniki postaja

Ji je zgradilo Gozdno gospodarstvo iz Brežice sušilnico za ogelje. Natanjra dela so končana, zunanja bodo pa do maja.

Obvestilo

Okrajni ljudski odbor, Okrajna uprava za gozdarstvo, obvešča vse lastnike gozdov, ki nameravajo sekat v sečni sezoni od 1. oktobra 1959 do 31. marca 1960, da je redni rok za vlaganje prošnje za sečno dovoljenje od 1. januarja do 15. marca 1959.

Prošnjo je treba vložiti v obliki izpolnjenega obrazca pri kmetijski zadrugi, v katere območju leži gozd. Vsi zahtevani podatki v obrazcu morajo biti čitljivo in natančno izpolnjeni (tudi parcelna številka).

Lastnike gozdov, potrošnike lesa za domačo uporabo opozarjamo, da bo potrebno za večje količine tehničnega lesa, odkazanega za domačo uporabo, predložiti gradbeno dovoljenje, da bo les prost gozdne takse.

OKRAJNA UPRAVA ZA GOZDARSTVO

»Zverina« uničuje poljske pridelke

Sredi januarja smo pričeli sklapati pogodbe za kooperacijsko proizvodnjo hibridne koruze na področju kmetijske zadruge Brežice. Odlili smo v vasi, ki leže zahodno od železniške postaje Brežice. To so Sentenart in Gor. Sentenart, ime vasi Gor. Sentenart je novo, oziroma ta kraj se je večkrat imenoval Tiengarten ali Zverinjak, kar izhaja iz časa, ko je v tem kraju še brežijski grof Atems gojil divjačino. S krčenjem gozdnih zemljišč so nastalečasoma kmetijske povr-

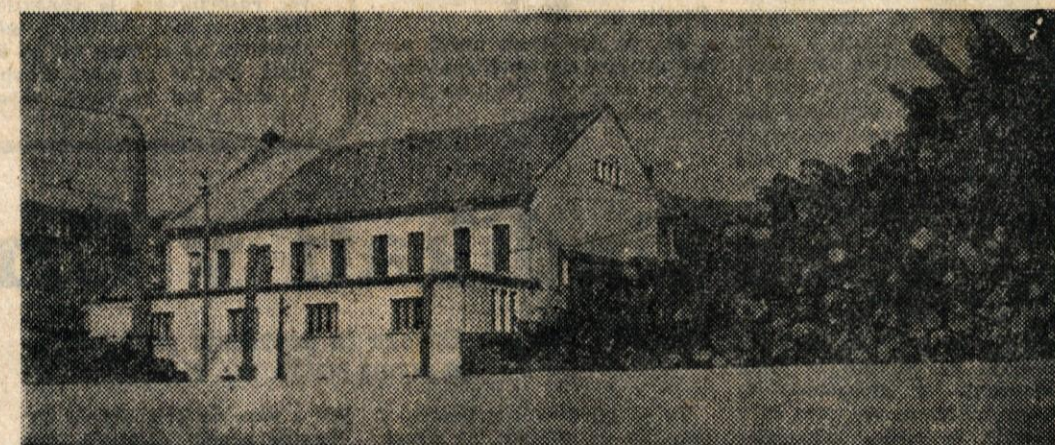
šine, dobre njive in travniki, iz zasolkov pa vasi. Zaledje še vedno tvorijo veliko ravninsko gozdno področje Vrbina, v kateri po pripovedovanju domačinov živi zverina. To skupno ime so dali smram in fazanom, ki jim delajo škodo na poljih, ker jim uničujejo pridelke. Sre ne obero s kolov vse filoz. Jedo mlade buče, uničujejo koruzo jeseni pa se pasejo po žitih. Ljudje so zelo nezadovoljni. Mnogi so dobili seme in gnojila v kmetijski zadrugi in se vključili v pogodbeno pro-

izvodnjo, sedaj pa pravijo, da bodo poškodovani posevki onemogočili rentabilno proizvodnjo. Manjše ali večje skupine srn so njihovi stalni gostje, tudi sedaj v zimskem času, ko je zapadlo nekaj snega. Zbirajo se okoli kozočev, jedo na celo tropine, ki jih ljudje odmetavajo pri žganjekuhi. Največja skupina je štela kar 32 glav.

Prav tako je s fazani. Ti pulijo posejano koruzo še potem, ko je že za ped vsoka in tako pridejo do zrnja, kasneje, ko je mlečna, jo pa spet obiščejo. Fazani prihajajo v teh zimskih dneh na dvorišča in si delijo hrano kar s kokošmi. Pridelke koruze se je v zadnjih letih zmanjšal na razmeroma velikem področju, na mnogih njivah kar za tretjino; jeseni je kalj kažejo mesta, kjer je bil vsajen fižol. Učinkovitih za-

ščitnih sredstev zoper divjačino ni; če jo preženejo z ene njive, gre na drugo. Tudi mnoge tožbe z lovci so bile neuspešne, ostala je le jeza oškodovancev in posmeh lovcev. Škoda je velika, vsota za povračilo, če je priznana pa ne krije niti zamujenega časa, ko si ljudje iščejo pravice.

Take tožbe smo slišali, ko smo šli od hiše do hiše in razmišljali, ali se ne bo delala škoda v bodoči tudi na posevkih hibridne koruze, ki jo bodo sejali kmetje v kooperaciji s kmetijsko zadrugo. Stalež srnjadi in fazanov bi moral biti tak, da ne bi ogrožal kmetijske proizvodnje, ki je gospodarsko pomembnejša kot lovski šport, s katerim se ukvarja le neznatno število prebivalstva.

Jamski les čaka na spravilo v jame senovskega rudnika

Otroci - proč od eksploziva!

28. decembra lani je našel H. L. iz Breznice pri Dragatuhi, star 8 let, okvir s petimi naboji za italijansko puško. S starejšim bratcem sta naboj vrgla v ogenj. Od eksplozije je bil starejši poškodovan na enem očesu.

23. januarja sta J. L., star 15 let, in I. P., star 14 let, oba iz Vapče vasi pri Semicu, našli staro italijansko bombo. Tretji mladoletnik - 17-letni J. M. — je rekel, da jo zna demontirati. Zaradi nepravilnega ravnanja jim je bomba eksplodirala in 2 izmed navedenih dečkov močno poškodovala. Ker so takšni primeri pogosto ponavljajo, naj bi šolska vodstva in starši znova posvetili temu vprašanju več pozornosti! Otroke je treba nenehno opozarjati in jim prikazovati nevarnost, predvsem pa težke posledice, ki jih lahko doletijo pri nepravilnem ravnanju z eksplozivom.

Več previdnosti — ma. j tož.

7. januarja je neznan storilec na Glavnem trgu v Novem mestu ukradel moško dvokolo, last L. S. iz Novega mesta. Ko je dvokolo ponudil nekemu v prodajo, je bil

ta toliko previden, da ga je le-gitimiral. 13. januarja ponoči je iz osebnega avtomobila na Glavnem trgu v Novem mestu neznan storilec ukradel 2 usnjeni aktivki, fotoaparata, električni brivski aparat, 4.000 dinarjev gotovine, nekaj bri-sač, 2 pidžami in usnjene rokavice. Obe vozili sta bili nezaklenjeni. Predmete je ukradel E. R. iz vasi Ivanje, okraj Leskovec, ki je bil pozneje prijet.

Tatvine so zakrivil tudi lastniki s svojo neprevidnostjo, saj sta bili dvokolo, kot osebni avtomobil nezaklenjeni. Na ta način dajemo posameznim potepuhom priložnost za krajo. Gospodje marsikje puščajjo perilo, ki ga sušijo preko noči obešeno na prostem.

Ce bomo bolj previdni, bodo tožbe o tatvinah prenehale, razen tega pa bomo tudi olajšali delo organom javne varnosti, ker je prav iskanje storilcev manjših tatvin najbolj zamudno in težavno delo.

Pijan je zmr. il

V noči od 17. na 18. januarja se je J. J. iz Kota pri Semicu, star 53 let, močno opil in zavrlel na skedenj spat. Zaradi vinjenosti in iskrivosti je zmrnil.

DB ŠTIRIDESETLETNICI KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE

REVOLUCIONARNO GIBANJE NA DOLENJSKEM V LETIH 1918 DO 1941

FRANČEK SAJE

To socialno bi morala odigrati Jugoslovanska revolucionarna demokratska stranka (JSDS) Ker pa je bila v rokah reformističnih oportunistov, se je v usodnih časih znašla na strani — meščanskih strank.

Na jugoslovanski socialistični konferenci v Zagrebu 6. oktobra 1918 sta JSDS in Socialdemokratska stranka Hrvatske in Slavonije sklenili, da bosta stopili v posamezne narodne svete oziroma v osrednji Narodni odbor ter tam uveljavljali svoja socialistična načela. Socialdemokratska stranka Bosne in Hercegovine pa je na tej konferenci nasprotovala sodelovanju z meščanskimi strankami, ker je menila, da je prišel trenutek »bankrote buržoazne družbe in začetka odločilnega boja proletariata za socializem«. (Soc. gibanje v Sloveniji, str. 367 in 489.)

Po tem sklepu je JSDS stopila v Narodni svet v Ljubljani, nato pa tudi v deželno vlado, kjer je pakirala s klerikalno in liberalno stranko in njeno nameno utrjevati šibko

vijence »socialistične omladine« že tedaj nastala revolucionarna levica, ki pa zaradi svoje šibkosti ni imela nikakega vpliva na reformistično vodstvo JSDS. Iz tega jedra se je kasneje razvil komunistično gibanje v Sloveniji.

Ustanovitev Socialistične delavske stranke Jugoslavije (komunistov)

Na Hrvatskem je bila levica precej močnejša. Na partijski konferenci Socialdemokratske stranke Hrvatske in Slavonije konec januarja 1919 je desnica za svojo reformistično resolucijo, ki je med drugim naglašala, da je »med boljšeštvom in socialno demokracijo nepremostljiv jezi«, prejel 59 glasov. Za revolucionarno resolucijo levice pa je glasovalo 39 delegatov. Akcijski odbor levice je prelomil stike z desničarsko večino in pooblastil srbsko socialdemokratsko partijo, da skliče kongres združitve.

Srbska socialdemokratska partija je preklmila stike z reformistično II. Internacionalno in odredila svojega delegata za ustanovni kongres komunistične III. Internacionalne v Moskvi marca 1919. Z 10. januarja 1919 je

5 dosegla načelen sporazum o združitvi s Socialdemokratsko partijo Bosne in Hercegovine. Konec februarja je Srbska socialdemokratska partija pozvala vse socialistične organizacije v državi na kongres združitve, ki je bil predviden od 20.—22. aprila v Slavonskem Brodu. Ker pa je buržoazna vlada prepovedala kongres v Slavonskem Brodu, je bil v Beogradu.

V dvorani hotela »Slavija«, ki so ga razušile nemške bombe 6. aprila 1941, na današnjem trgu Dimitrija Tucovića v Beogradu, je od 21. do 23. aprila 1919 zborovalo 431 delegatov iz vseh jugoslovanskih pokrajin razen iz Slovenije, kjer so JSDS imeli v rokah desničarski reformisti. Kongres je bil velika manifestacija revolucionarnega razpoloženja jugoslovanskega proletariata in njegove želje za enotnostjo.

Kongres je sprejel resolucijo, imenovano »podlago združitve«, v kateri je rečeno, da je »prvi jugoslovanski socialistični kongres soglasno sprejel naslednje kot podlago za združitve: I. Ime nove stranke je: Socialistična delavska stranka Jugoslavije (komunistov) ... (Kongres) i zemaljske konferencije KPJ, str. 10.)

S tem je delavsko gibanje v Jugoslaviji doseglo dolgem razpravljanju in z manjšo zamudo dobilo svojo revolucionarno komunistično stranko, svojo enotno partijsko organizacijo. H kateri se je aprila 1920 pridružil tudi okrepilno levo krilo slovenske JSDS.

Formiranje komunistične Delavske socialistične stranke za Slovenijo

Slovensko delavstvo na okupiranem Primorskem, organizirano v JSDS, je na konferenci 6. aprila 1919 v Trstu pod vodstvom Ivana Regenta soglasno sprejelo načela in taktiko ruske proletarske revolucije ter se odločilo za revolucionarno komunistično

smer. Ti revolucionarni socialisti so nato pomagali tudi pri krepitvi levice v Ljubljanskem delu JSDS.

JSDS je na izredni konferenci 13. aprila 1919 v Ljubljani na pritisk levice in centra v svoji resoluciji sicer zahtevala odpolko dveh svojih poverjenikov iz deželne vlade, kar pa Anton Kristan in Albina Prepeluh kot voditelja desnega krila v JSDS nista izvedla. Hkrati je resolucija na zahtevo desnice opozarjala, »da sedanji čas ni ugoden za skrajne korake delavskih mas« (Soc. gibanje v Sloveniji, str. 378—381, 499). Predstavniki JSDS so 10. maja 1919 sklenili s klerikalno in liberalno stranko sporazum, »naj prenehajo strankarski boji v časopisu, na shodih in v zasebnem življenju«. (»Slovenec« 11. V. 1919.)

Dne 20. in 21. julija 1919 je bila prva splošna stavka v Jugoslaviji, ko se je naš delavski razred pridružil mednarodni protestni stavki z geslom: »Proč roke od Sovjetske Rusije in Sovjetske Madžarske!« Čeprav je bil poziv na štrajk izdan le dva dni pred, so delavci — od prvega do zadnjega stavkali. Vsa industrija je mirovala. Le železniški osebni promet je na račun tovrnega prometa vzdržal redne vlake ... Stavka je pokazala, da je naš proletarijat dobro organiziran in discipliniran, da se zanesemo lahko nanj. kadar bo treba še drugihnih akcij ... (»Demokracija« 1919, str. 136.)

Končno je 26. julija 1919 izšla »Baklja«, socialnopolitična revija z geslom: »Proletarij vseh dežel, združite se!« Bila je prvi slovenski komunistični časopis, ki je v proglasu na slovensko ljudstvo dejal: »... Duh časa nas je rodil in v duhu časa bomo živeli, s Teboj in za Teboj! Prišli smo — s Teboj vred do spoznanja, da če hočemo biti svobodni, se moramo sami osvoboditi, sami strgati verige, ki nam ubijajo duh, vklepaajo telo, nas gulijo do krvi ...« Pristajši »Baklje« so začeli pri-

režati shode po delavskih središčih, toda buržoazna deželna vlada jih je kmalu pozaprla.

Avgrusta 1919 je slovenska socialistična revija »Demokracija« kronila »na novo pot, na pot, kjer hodi danes revolucionarni proletarijat vsega sveta ... V uvodnem članku smo jasno povedali, da se priznavamo h komunističnim idejam ...«

Vodstvo JSDS je 22. julija izključilo iz stranke dva glavna pristajača komunistične internacionalne, kar je 8. septembra 1919 odobrila tudi zaupniška konferenca JSDS v Ljubljani.

Zatem je 11. oktobra 1919 izšel nov komunističen list »Vstajenje«, ki je zahteval združitve slovenskih socialistov s Socialistično delavsko stranko Jugoslavije (komunistov). Lovro Klementič, doma iz Sentvidja pri Stični, ki se je iz Sovjetske Rusije avgusta 1919 vrnil domov, pa je v imenu levega krila JSDS izdal 20. oktobra proglas slovenskim socialistom pred XI. zborom JSDS novembra 1919.

Ceprav je leva opozicija v socialdemokratski stranki na Slovenskem imela v jeseni 1919 že večino krajevnih organizacij JSDS v svojih rokah in tudi večino na njenem XI. kongresu, je na kongresu zmagovalo — desno krilo. To se je zgodilo, ker so Lovra Klementiča in druge voditelje levice tedaj aretirali. Zaradi tega je desnica s pomočjo centra uspešno izigrala levo krilo in zadržati svoje vodstvo JSDS.

Levica ni hotela izvesti razcepa v JSDS, ker je želela, »da ostane slovenski proletarijat enoten«. Desničarsko vodstvo JSDS pa je vse bolj krepilo svoj absolutizem. Na seji 22. februarja 1920 je dalo načelnstvu JSDS pooblastilo, da sme razpustiti vsako krajevno organizacijo, ki se ne bi pokoravala njenim sklepom.

— ZLATO POROKO sta praznovala v soboto zakonca Janez Kastrevc in Ana Kastrevc, rojena Janc, kmetovalca iz Velike Bučne vasi. Na matičnem uradu v Novem mestu ju je odbornik Avgust Jazbinšek pristrčno pozdravil in nagovoril, izročil listino o zlati poroki in denarno nagrado ObLO, po slavi pa sta bila zakonca s pričama pogoščena. V življenju sta imela 7 otrok. Dva fanta sta jima padla kot partizana v bojih za svobodo naše domovine. K lepemu prazniku — tudi naše tople čestitke!

— MLADNCI V VIDMU-KRSKEM bodo letos sodelovali v prostovoljni delovni akciji pri urejanju ceste skozi mesto. Prevzeli bodo ureditev enega odseka. Razmišljajo tudi o padalskem tečaju in ustanovitvi poveljskega zbora.

— »TEHNIKA« V ČRNOM-LJU je nova poslovna knjižica trg. podjetja POTROŠNIK in ima na zalogi razna motorna kolesa, šivalne stroje, kolesa, radijske sprejemnike, električni material in podobno blago, ki ga doslej v Črnomlju ni bilo moč kupiti.

— TRETJI TELEVIZOR v Novem mestu je postavljen v mladinski sobi v stari gimnaziji. Tako bodo mladinci in pionirji le dobili že dolgo objavljenih društvenih prostorov za pionirsko knjižnico, sestanke, tečaje, predavanja, skupno gledanje televizije in ostalo družabnost.

— PRI SEVNISKI POSTAJI je zgradilo Gozdno gospodarstvo iz Brežice sušilnico za ogelje. Natanjra dela so končana, zunanja bodo pa do maja.

Občanom Senovega ob občinskem prazniku

Petnajst let je za nami; za nami so leta trpljenja, bojov in zmag, za nami so leta poveljnih uspehov. Vendar so v sruču mnogih ostali neizbrisni spomini dogodke iz dni narodnoosvobodilnega boja. Tudi naši občani se še živo spominjajo mnogih dogodkov. Svetel in drag jim je zlasti spomin na prihod XIV. udarne divizije v naše kraje, ki je pomenil prelomnico v tedanjem boju proti okupatorju.

Od tega dne — od 9. februarja 1944 — je minilo 15 let in letos že šestič praznujemo obletnico tega dogodka, ki je postal občinski praznik vseh senovskih ljudi. Pomemben je zato, ker bo ostal v trajnem spominu ljudi, ki so okusili vojne tegobe na lastni koži, ljudi, ki so brezmejno ljubili ta kosček rodne grude in jo branili pred pohlepom tujca.

Samo za hip se spet pomudimo v spominih pri tistih časih. Vkljub teoriji sovražnika, navzile nenehne preganjanju naši ljudje — na čelu z najnaprednejšimi delavci — komunisti niso klonili. V brezkompromisnem boju, kakršnega so lahko vodili le Partiji zvesti sinovi in hčere naše domovine, je sovražnik iz dneva v dan slabel. Brestaniški grad in trume nesrečnejših, ki so od tu dan za dnevno odhajale v izgnanstvo, so bile še en pečat na že tako zapečateni usodi okupatorja. Narodnoosvobodilno gibanje je po dogodkih leta 1941 tudi v našem delu Spodnjega Posavja zajelo vse večji razmah. V jeseni 1941 je že odšla s Senovega skupina mladih komunistov in borcev, ki so se skupaj z ostalimi vključili v Brežiško četo.

Sovražnik ni imel več miru tudi v tem delu Posavja. Prišla so leta, ko se je narodnoosvobodilno gibanje vse bolj razširjalo, ko so se bohorški gozdovi in osvobodena kozjanska partizanska enota, ko se je izpod bohorških planot že čula pesem Titovih borcev in aktivistov.

Prihod XIV. divizije je temu neomajnemu zaupanju in trdnosti volji v zmago vili novih moči in še bolj podkrepil čvrsto odločnost boriti se do kraja pod vodstvom Partije, ki je v teh letih dokazala, da je edina sposobna voditi naše ljudstvo do zmage in svobode.

Nato je prišlo leto zmage in osvoboditve. Z novim poletom so naši ljudje spet prišli v roke kramp, lopato in klavido. Tudi v naši občini smo pričali številnim uspehom, ki so v ponos vsem občanom.

Naš rudar je spet krepko zaril pod zemljo in tisoče in tisoče vozličkov odhajalo natovarjenih s črnim zlatom v tovarne, v industrijo... Nšeeto delovnih odklopani in priznani je prejel rudarski kolektiv, na tudi posamezniki za delovne uspehe povojnih let. Naš kmet se je prav tako z vsjo ljubeznijo in novimi močmi posvetil zemlji. Vse bolj so se pričele množiti vrste zadržarjev in tudi tu niso zaostajali uspehi v kmečki proizvodnji. Zrasla so nova stanovanjska poslopja, povečala se je gradbeno, komunalna in ostala dejavnost. Ljudje pod Bohorjem so pokazali, da znajo umno in dobro gospodariti.

Danes, ob občinskem praznovanju

ko bežno pregledujemo te uspehe in tudi težave, katere smo morali prebroditi, smo lahko na marsikaj ponosni. Naš ponos pa je predvsem v tem, da so naši občani znali vedno pravilno razumeti številne naloge pa tudi težave, s katerimi smo se srečali na poti, ki nas je vodila pri izvrševanju posameznih nalog. Naši delovni in kmečki ljudje, naše prebivalstvo te doslej s svojim sodelovanjem tako v družbenem kakor v delavskem upravljanju dokazalo popolno razumevanje socialističnih odnosov, ki naj vladajo. Iz leta v leto lahko ugotovljamo na tem področju vedno znatnejše uspehe.

Tudi letošnji občinski praznik naj bi bil prav ob takšni ugotovitvi doseženih uspehov nova vzpodbuda za nadaljnje še uspešnejše delo v celotnem gospodarskem, družbenem in političnem življenju naše občine. Ti uspehi ne bodo izostali, če bodo naši občani tudi v bodoče pokazali prizadevanje in voljo, kakršna je svojstvena za naše ljudi in občino — da vložijo ves trud in svoje sodelovanje k skupnim naporom vseh naših graditeljev naše socialistične domovine.

S to željo, v kateri izražam polno zaupanje v senovske občane in pričanje, da bodo leti tudi v bodoče osvajali na vseh področjih gospodarske, kulturne, družbenega in ostalega življenja nove in vidne uspehe, hkrati iskreno čestitam vsem prebivalcem občine za letošnje občinske praznovanje.

predsednik ObLO Senovo
Karel Šterban

Predsednik občine Senovo tovariš Karel Šterban govori 3. julija 1958 na dan rudarjev. V ozadju stojijo v rudarskih oblekah, od leve proti desni: Rado Kozole, predsednik sindikata rudarjev; obratovodja ing. Jože Ambrožič; Ivan Kostreva, takratni predsednik DS; Franc Fabjan, predsednik UO; glavni inženir ing. Anton Koželj intakratni direktor rudnika Ivan Cvikel

OBISK V ELEKTRARNI

Zmogljivost Elektrarne Brestanica je 16 MVA (megavoltamperov). Lanskoletni plan, ki je bil 55 milijonov kWh, so v celoti dosegli. Po letošnjem občinskem planu morajo proizvesti isto količino električne energije kot lani, po planu Elektroenergetiske skupnosti pa 66 milijonov kWh. Letos bodo začeli z montažo nove turbine in generatorja. Dela bodo končana proti koncu leta 1960. Po tej razširitvi se bo povečala kapaciteta tovarne za enkrat, se pravi od 16 MVA na 32 MVA. S podjetjem »Jugoturbina« imajo že sklenjeno pogodbo za dobavo turbogenerata. Prve turbine in generatorje dele bodo dobili že oktobra letos in jih spriti sestavljali na že pripravljenem prostoru v elektrarni. Pogodbe za nakup kotla še nimajo sklenjene. Vsi novi deli in naprave bodo v glavnem izdelek naše domače industrije, tako da ne bodo porabili veliko deviz.

Povečanje kapacitete bo ena največjih gradenj termoelektrarn v državi. Stala bo 800 do 900 milijonov dinarjev. Zdaž še čakajo rezultat revizije investicijskega programa in idejnega projekta iz Beograda, nakar bodo zaprosili za zvezni kredit.

Pomembno za naš okraj, predvsem za Novo mesto, je, da bo do 29. novembra letos zgrajen 110.000 voltov daljnovod Brestanica—Novo mesto, kar bo zelo pomembno kvaliteto električne energije na Dolenskem in dalo možnost večjega gospodarskega razvoja. Do leta 1961 bodo zgradili 35 kWh razdelilno transformatorsko postajo z odvodi za Sevnico, Brežice in Tovarno celulozo in papirja Djuro Salaj. Za te gradnje bodo dobili sredstva iz Elektroenergetiske skupnosti Slovenije. Elektro-preklopna postaja Elektro-Nowo mesto in Elektro-Krško.

Daljša časa jih je mučilo vprašanje shranjevanje premoga, kar so rešili tako, da so si uredili skladišče za 35 tisoč ton premoga. Skladišče je mehanizirano, saj ima transportne trakove in buldozer. Za kurjenje kotlov uporabljajo premos nizke kvalitete. Problem je še razkladanje premoga na železniški postaji, kjer je na razpolago le majhen prostor, ki ga je težko mehanizirati. Nekaj predlogov za mehanizacijo so že imeli, a so nekateri predloge, druge pa težko sprejemljive.

Stanovanjski problem Elektrarne bodo rešili tako, da bodo razen devetstanovanjskega bloka, ki bo končan v juliju ali avgustu, začeli graditi še enega z istim številom stanovanj.

Težave imajo še s slabšo dovzno cesto od postaje skozi Brestanico do Elektrarne. Ko bo položena nova kanalizacija v Brestanici, bo Elektrarna sama asfaltirala to cesto.

V okviru Elektro-gospodarske skupnosti ima sindikat v Porto-

rožu na razpolago počitniški dom, kjer je bilo lani na dopustu 30 ljudi. Sindikalna podružnica daje dopustnikom regres in to pod geslom: čim manjša plača — tem večji regres. Tako stane delavca lahko penzion tudi samo 200 din dnevno. Lani je organiziral sindikat dva izleta z avtobusi v Slovensko Primorje.

Naslednji delu so znali v lanskem letu z ozirom na predlansko za 40%. Najtežji primer nesreče je bil zlom roke, največ pa je bilo manjših prask.

Delavci so vključeni v razna društva: skoraj polovica v Svo-bodo, pa tudi v planinsko, lovsko in ribiško društvo, razen tega pa še kegljajo, igrajo namizni tenis in šah.

V bližini tovarne si urejajo sindikalno dvorano, v kateri bodo imeli sešanje, konference, predavanja Ljudske univerze, tečaje, pa tudi filme bodo vrtili v njej. Vsi člani delavskega sveta in upravnega odbora so bili lani na seminarju za člane delavskih svetov in upravnih odborov. Letos marca pa bo v Senovem seminar za člane odborov sindikalnih podružnic.

Z dvema tretjinama za dvig standarda soglašajo, saj je podjetje že pred tem sklepom dalo precej za negospodarske investicije. Prav z njihovo pomočjo je bil dogradjen vodovod Senovo—Brestanica. Letos nameravajo razen stanovanj, kar smo že omenili, zgraditi upravno poslopje (pravzaprav nadzidati vratarstvo) in asfaltirati cesto skozi Brestanico.

Norče pri njih ni mogoče uvesti, ker je proizvodnja električne energije odvisna od energetskega stanja in učinku posameznega delavca tu ne pride do izraza.

Delavska restavracija se pri njih ni obnesla. Ker stanuje večina delavcev le nekaj minut od tovarne in jim žene nosijo od doma malico, vendar jo nameravajo spet obnoviti.

Senovsko zlato

To kar pomeni za Videm-Krško celulozo in za Črnomelj Belt, to je za Senovo RUDNIK RJAVEGA PREMOMA. Z direktorjem rudnika ing. ANTONOM KOŽELJEM in računovodjem FRANCOM PURIHOV je stekel takle pogovor:

»Proizvodnja poteka normalno, načrt za leto 1958 smo prekoračili za 2,5%, ker smo povečali produktivnost. Rekonstrukcije in obnavljanje naprav teče le z amortizacijskimi sredstvi. Vse ostalo usmerjamo v gradnje družbenega standarda. To so predvsem gradnje novih stanovanjskih hiš, popraviljanje starih hiš ter reševanje vprašanja preskrbe prebivalstva, saj smo do zdaj uredili in opremili dve novi prodajalni in eno mesnico.

Lani smo v te namene prispevali 43 milijonov dinarjev. Od tega je bilo 23 milijonov uporabljenih za stanovanjsko izgradnjo, 20 milijonov pa za komunalno dejavnost v občini: gradnjo vodovoda, zdravstvenega doma ter popravilo ceste skozi Senovo, ki se bo pričelo letos. Stanovanjsko vprašanje smo rešili le toliko, da smo do letos uspeli preseliti vse rudarje iz barak v nova stanovanjska poslopja. Letos bomo pričeli z gradnjami, ki bodo omogočile vselitve ostalim proslcem. Vprašanje stanovanj je oteženo tudi v rudarski stroki zaradi skrajšane delovnega staža rudarjev. Upokojeni rudarji namreč ostajajo v stanovanjih, za nove pa moramo graditi nova stanovanja. Ta težava se je že prej pojavila v starih rudarskih središčih kot so Trbovlje, Zagorje in Hrastnik, pri nas je nastala šele zdaj.

Ker vemo, da je prehrana delavcev zelo pomembna, smo ji posvetili mnogo pažnje. Rudniško restavracijo smo preuredili v lep obrat za prehrano delavcev. Zaradi premajhnega števila rudarjev, ki so se v njej hranili in tudi zaradi velike potrebe po odprti restavraciji v Senovem, jo je kasneje prevzela občina. Rudarjem je bila zagotovljena hrana po režijski ceni in imamo še zdaj z restavracijo tako pogodbo. Ker so rudarji večinoma pol kmečki prebivalci, ne kažejo posebnega nagnjenja k prehrani v menzi. Prav zato rešujemo to vprašanje predvsem z delom za čimboljšo organizacijo prek trgovine.

Rudnik se čuti dolžan, da skrbi za razvoj na vseh ostalih področjih. Kolikor le moremo, pomagamo s finančnimi sredstvi vsem družbenim organizacijam. Kulturnoprosvetna dejavnost rudarjev se izraža predvsem v senovski Svobodi. Predvsem pa je čutili pri rudarjih željo po razvedrilu. Zato so navdušeni posebno za lažje odrske uprskoritve — komedije. Vprašanje dotiranja družbenih organizacij rešujemo tako, da dotiramo predvsem občinska vodstva, ki razdelijo dobljena sredstva nižjim organizacijam.

gledališče. Dogodek je videti na prvi pogled brezpomemben, prav

to pa je naša velika napaka, da ne znamo izkoristiti takšnih malenkosti. Prav malenkosti pripadajo vsaj k velikim uspehom. Se enkrat poudarjam: potrebni sta predvsem dobra volja in tesnejše sodelovanje organizacij kot smo ga vajeni, pa uspehov ne bo manjkalo.

Mlado podjetje

TELESNA VZGOJA

V Senovem so dani pogoji za živahnije delo na tem področju, čeprav je zdaj telesnovzgojno delo vse prej kot živahno. Pogosto preradi dolžimo mladino, da ni delavna in podobno. Odrasli člani Partizana v Senovem so pokazali do zdaj premalo smisla in zanimanja za praktično delo. Med mladino je veliko veselja za lahko atletiko in atletiko, ni pa nikogar, ki bi jo privabil in vodil. Prav to je naloga odraslih članov, saj vemo, da smo imeli v Senovem nekdaj vrsto dobrih telovadcev in športnikov. Torej več zdravega sodelovanja z željo, da bi rešili razne težave in pomanjkljivosti, pa bo vse prav.

DOBRA VOLJA IN SODELOVANJE

Lutkovno gledališče je plod takšnega sodelovanja med Društvom prijateljev mladine in mladinsko organizacijo. DPM je kupilo oder in ostale potrebne rekvizite, lutke smo si izposodili, vse ostalo pa je naredila mladina, ki se je lotila dela z velikim navdušenjem. Danes imamo v Senovem lutkovno

Senovsko stran sta zbrala in napisala MILOŠ JAKOPEC in JOŽE PRIMC

Senovske perspektive

Vode, sonca in zraka!

NAČRTI NA SENOVEM

Tudi v Senovem je pri telesni vzgoji še nerešeno vprašanje objektov. Mladi rod se mora razvijati in krepiti. Šola z obveznim telesnovzgojnim poukom ne more narediti mnogo. Dvorišča treh šol v občini so tako majhna, da se otroci dreinjajo na njih, čakajoč, da se šolska vrata odpro. Kaj narediti?

Tovarišica Cilka Goršek, ki je kakor »splošni referent« na občini, saj vodi več oddelkov, nam je povedala takole:

Pripravili smo načrt za gradnjo telesnovzgojnih objektov do leta 1961. Je sicer skromen, čeprav je za naše razmere precej zahteven. Načelo: Mladini vode, sonca in zraka! Nas je napotilo k temu. Razmišljamo o gradnji odprtega plavalnega bazena.

Ker ni na razpolago telovadnica, smo sklenili urediti pri treh šolah odprta športna igrišča. To so šole v Brestanici, v Koprivnici in v Gor. Leskovcu.

Za vse to bomo potrebovali vsaj 25 milijonov dinarjev. Vemo, da bo dinar igral odločilno vlogo. Z gradnjo plavalnega bazena bomo poskusili pričeti že letos. Razpravljali smo, kje naj bi ga gradili, ali v Brestanici ali v Senovem. Ker so sredstva skopo odmerjena, se bomo morali odločiti

za gradnjo v Senovem, ki bo cenejša. V Brestanici bi morali vodo napeljati z oddaljenega potoka, kar bi gradnjo podražilo. V Senovem bomo gradili bazen ob Dovškem potoku, tako da bo potok polnil bazen z vodo.

Zdaž imamo v ta namen zbranih 2 in pol milijona dinarjev. To so prispevala predvsem podjetja. Računali smo tudi na pomoč občine. Vendar je upanje splahnelo, od kar smo slišali, da bodo občinski proračuni letos precej revni. Iz težav si bomo morali pomagati spet s pomočjo podjetij in tako, da bomo vsa dela, ki jih bo mogoče opraviti s prostovoljnimi delom.

Naša šolska poslopja so zdaj

v približno znosnem stanju. Ponekod je še nerešeno le vprašanje sanitarij. To je pomemben uspeh, če se spomnimo leta 1945 in stanja, v kakršnem smo šole takrat prevzeli. Obnovili smo jih z navdušenjem in na hitro. Zahtevali smo pa so rastle. Malo narobe je bilo to, da smo do pred kratkim krpali vsa šolska poslopja hkrati. Zato ni bilo kljub znatnim sredstvom, ki smo jih vložili, nikjer vidnega uspeha. V bodoče bomo vsa razpoložljiva sredstva usmerili vsako leto v dokončno ureditev ene šole in bomo tako v nekaj letih to vprašanje rešili.

Lani smo v šolsko poslopje v Brestanici napeljali vodovod ter uredili tudi sanitarije v

Načrti in želje mladih

Tone Pieterski, predsednik rudniškega komiteja LMS, nam je takole opisal načrte mladine:

DELOVNE AKCIJE

»18. januarja smo imeli v Senovem mladinsko konferenco. Pogovorili smo se o vsem kar bomo letos naredili. Kot glavno nalogo smo si zadali sodelovanje na delovnih akcijah v občini in pri nadaljevanju avto ceste. Pomagati hočemo občini pri ureditvi ceste skozi Senovo in pri gradnji plavalnega bazena. Nekaj mladincev

bo odšlo na gradnjo avto ceste. V teh akcijah imamo že od lani močno tradicijo. Lani je odšlo iz Senovega blizu dvajset mladincev na avto cesto. Ker jim je bila zaradi zlatenice, ki pri nas epidemio razsaja, udeležitev prepovedana, so skoraj dobesedno pobegnili in odšli na svojo roko.

MLADINSKA SOBA

Primernih prostorov, kjer bi organizirali razne prireditve za razvedrilo mladine in pripravili druge oblike družbenega izživljanja, nimamo. Mladina se še marsikje prav zaradi tega ne želi prijavljati, čeprav v mnogo manjši meri kot nekdaj. Je tudi nekaj mladine, ki v mladinsko organizacijo ni vključena. Zato smo na mladinski konferenci govorili tudi o tem. Mnogo mladincev je, ki živahno sodelujejo v raznih družbenih organizacijah in v omenjenih družbenega in delavskega upravljanja, pa niso vključeni v mladinsko organizacijo. Vse to bomo lažje rešili zdaj, ko smo dobili svoj prostor — mladinsko sobo. Soba nam je odstopila uprava rudnika in prispevala je tudi sredstva za njeno ureditev. Soba je sicer še skromno opremljena, bo pa kmalu, ko bo popolnoma urejena, lahko v ponos vsem mladincem.

Razen za sešanje jo bomo uporabljali tudi za delo z mladinci, marsikaj obrata, ko bodo prihajali spokiti na delo, bodo preden gredo v jarmo, posedeli v njej. Casopisi, radijski sprejemnik in razgovori jih bodo seznanjali z najpomembnejšimi političnimi, gospodarskimi in kulturnimi dogodki doma in v svetu. Marsikaj se bodo pogovorili tudi o domačem kraju.

TELESNA VZGOJA

V Senovem so dani pogoji za živahnije delo na tem področju, čeprav je zdaj telesnovzgojno delo vse prej kot živahno. Pogosto preradi dolžimo mladino, da ni delavna in podobno. Odrasli člani Partizana v Senovem so pokazali do zdaj premalo smisla in zanimanja za praktično delo. Med mladino je veliko veselja za lahko atletiko in atletiko, ni pa nikogar, ki bi jo privabil in vodil. Prav to je naloga odraslih članov, saj vemo, da smo imeli v Senovem nekdaj vrsto dobrih telovadcev in športnikov. Torej več zdravega sodelovanja z željo, da bi rešili razne težave in pomanjkljivosti, pa bo vse prav.

DOBRA VOLJA IN SODELOVANJE

Lutkovno gledališče je plod takšnega sodelovanja med Društvom prijateljev mladine in mladinsko organizacijo. DPM je kupilo oder in ostale potrebne rekvizite, lutke smo si izposodili, vse ostalo pa je naredila mladina, ki se je lotila dela z velikim navdušenjem. Danes imamo v Senovem lutkovno

Senovsko stran sta zbrala in napisala MILOŠ JAKOPEC in JOŽE PRIMC

CELOTNEMU PREBIVALSTVU SENOVŠKE OBČINE

ISKRENO ČESTITAJO ZA OBČINSKI PRAZNIK 9. FEBRUARJA

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR SENOVO — OBČINSKI KOMITE ZVEZE KOMUNISTOV SENOVO — OBČINSKI ODBOR ZVEZE BORCEV SENOVO — OBČINSKI ODBOR SZDL SENOVO — OBČINSKI ODBOR ZRO SENOVO — OBČINSKI SINDIKALNI SVET SENOVO — OBČINSKI SVET SVOBOD IN PD SENOVO — OBČINSKI KOMITE LJUDSKE MLADINE SENOVO — TVD PARTIZAN SENOVO IN BRESTANICA — STRELSKE DRUŽINE SENOVO IN BRESTANICA — OBČINSKI ODBOR RDEČEGA KRIZA SENOVO — OBČINSKI ODBOR ZVVI SENOVO — PLANINSKO DRUŠTVO BOHOR SENOVO — DRUŠTVO PRIJATELJEV MLADINE SENOVO IN BRESTANICA — OBČINSKA GASILSKA ZVEZA, LOVSKI DRUŽINI TER OSTALE ORGANIZACIJE IN DRUŠTVA.

Vsem delovnim ljudem in celotnemu prebivalstvu želimo bodočih uspehov ter iskreno čestitamo za OBČINSKI PRAZNIK SENOVEGA:

RUDNIK RJAVEGA PREMOMA SENOVO — TERMO ELEKTRARNA BRESTANICA — OBRATNA ZADRUGA DOLOMIT BRESTANICA — OBRATNA MIZARSKA DELAVNICA BRESTANICA — KZ BRESTANICA — GOSTINSTVO BRESTANICA — MESNICA BRESTANICA — RESTAVRACIJA SENOVO — KOLEKTIV KPD BRESTANICA — ZDRAVSTVENI DOM SENOVO — GOSTILNA PRI MOSTU — ČEV-LJARSTVO IN KROJAŠTVO SENOVO — KOMUNALNA UPRAVA SENOVO — TRGOVSKO PODJETJE KRKA, POSLOVALNICA SENOVO — PRESKRBA. TRGOVSKO PODJETJE SENOVO

Tončka Majcen

SPOMINI NA BORBO

Začetek mojega dela za OF na terenu Klenovik—Malkovec

V februarju 1942 sem se vrnila iz Zagreba v domači kraj. Brat me je takoj vključil v delo. Spominjam se, da sem najprej dobila nalogo za zbiranje hrane in živilskih kart od kmetov. Že v zgodnji pomladi 1942 sva z bratom organizirala tudi skladišče hrane pri kmetu Francu Redku v Klenoviku.

V tem času so bili že postavljeni zaupniki po vaseh. Spominjam se iz Zagradca Janeza Povšeta in Pavla Markeljca. Slednji je kasneje postal zagradski belogardist. V Klenoviku je bil zaupnik Janez Rodič, v Goriški vasi Vinko Robek, sedaj narodni heroj, Magolič in Jože Rupar, ki je tudi pristopil k beli gardi v letu 1942. V Vel. Poljanah je delal Jože Gorenc in Horvat, ki je bil begunec. V Zg. Dolah Martin Andrejčič, leta 1944 ubit od belogardistov. Vsi ti ljudje so večkrat prihajali na naš dom, prinašali hrano in razna obveštila in prejemali naloge za bodoče delo. Vinko Robek je bil februarja 1942 postavljen za sekretarja vaškega odbora OF. Člani so bili Jupi Obšteta, Jože Rupar in Ivan Robek. Vinkov brat, Vinko in Jupi sta junija 1942 stopila v partizane. Jupi je nepravilno pojmoval našo borbo; počenjal je razne nepravilnosti v odnosu do prebivalstva, zaradi česar je bil likvidiran.

Prvo srečanje s partizani sem doživela konec marca 1942. 30 partizanov iz tretje čete Dolenjskega bataljona je prišlo podnevi čez Klenovik v Zagradec, Zelela sem, da bi jih čimprej videla. Odsila sem na studenec po vodo in med potjo srečala štiri partizane, ki so spravežali za brata. Komandant bataljona je bil Zm. More iz Novega mesta. Za zvečer sva sklicala z bratom sestanek, ki je bil v naši hiši. Prišlo je nekaj zaupnih tovarišev iz vasi. Spominjam se, da so prišli iz Goriške vasi Vinko Robek in Jože Rupar, iz Zagradca Janez Povše in Pavle Markeljc, iz Vel. Poljan Jože Gorenc in Andrejčič iz Dol. Ti tovariši so prinesli s seboj tudi hrano za edince. Sestanek sta vodila brat in Zm. Razpravljali smo o politični situaciji na terenu, o nujnosti pridobivanja novih simpatizerjev OF za zbiranje orožja in hrane. Enota se je zadrževala na našem terenu nekaj dni; pekla sem jim kruh in prala perilo. Za tem so pričeli partizani prihajati dnevno v našo hišo po hrano in obveščevalne podatke. Imeli smo sosedo, ki jim z bratom nisva zaupala. Večkrat sva se razgovarjala z njimi in jih postopoma pridobila za sodelovanje. Partizani so tako lahko brez skrbi prihajali podnevi in ponoči. Posebno otroci so bili vneti aktivisti, sin Tone je že leta 1942 odšel prostovoljno v partizane, hčerki Minka in Zofka pa sta bili mladinski aktivisti. Celo najmlajši, bil je star komaj štiri leta, ni pozneje ničesar izdal, ko so prihajali tja belogardisti. V marcu je prišel k nam tudi Viktor Avbelj-Rudi še s tremi tovariši.

V marcu in aprilu 1942 smo delali skupno z aktivisti Pepijem Blatinikom iz Lakenca, Mesojednikom iz Čelevca, z Jožetom Jermančičem, Karlom Forte, Rezko Udovič, Francem Janežičem, Ivanom Borštner in Tonetom Borštnerjem, vsi iz Malkovca. Razen naloge za zbiranje orožja, mobilizacije kmetičev fantov in obveščevalne službe smo imeli že v tem času organizirano, da so zbirali zaupniki po vaseh živilske karte od kmetov. Ko smo nabrali večjo količino kart, smo dobili kneta, našega simpatizerja, ki je šel z vozom v Škocjan po hrano. Okoliški ljudje so že tako poznali našo hišo, da so hodili tisti, ki so se odločili za odhod v partizane, k nam po vozo. Med drugimi je prišel sredi aprila 1942 tudi Vinko Robek iz Goriške vasi, da se pogovori z bratom kot predstavnikom politične organizacije glede odhoda v partizane. Konec aprila 1942 se je prišlo mnogo kmetičev fantov za vstop v partizane. Konec aprila sem vodila pet fantov v Čeharjevo dolino pod Malkovcem, kjer je bil s svojo edino Gasper — Filip Tekavec. Zaradi pomanjkanja orožja so sporazumno s političnim in vojaškim vodstvom tiste, ki niso bili kompromitirani, poslali začasno domov z nalogo, da delajo za partizane s posebno nalogo, da zbirajo orožje. V tem času je bila prva hiša za orožje. O tem se je govorilo na vseh sestankih. Spominjam se, da so prvi borci bili zelo slabo oblečeni in včasih več kot polovica borcev ni imela orožja. Nekateri so imeli lovske puške ali pa samo pištole. Spominjam se, ko je v tem času neki terenski aktivist prinesel k nam puško, da jo je partizan, ki jo je dobil, poljubil od veselja.

Marca ali prve dni aprila 1942 sem šla z bratom na Krsinj vrh do Tončke Rešetave. Tovarišica Rešetava je bila begunka; tja je pribežala z vso družino ob nemški selitvi iz Radeč pri Zidanem mostu. Odnosno neke vasi Novi grad pri Radečah. Bila je med prvimi v Krsinju, ki so delali za partizane. Z bratom sva organizirala terenski odbor OF v tej vasi, ker smo imeli nalogo, da preidemo od zaupniškega sistema k formiranju odborov. Odbore smo formirali le v nam najbolj predanih vaseh, v celoti pa so bili postavljeni šele na prvem osvobodnem ozemlju. Neposredne stike smo imeli ves čas tudi z Malkovcem, kjer sva imela z bratom znanec in sorodnike in so nekateri delali že v letu 1941. Bratranec Franc Janežič je bil terenski obveščevalec in intendant od aprila 1942. Reško Udovič je že v letu 1941 povezal v organizacijo Jože Borštner. Po odhodu 16 moških v partizane iz Malkovca in Pavle vasi 21. aprila 1942, leta je Reška postala terenski sekretar OF. Konec aprila ali maja 1942, leta sem dobila od brata nalogo, da grem v Škocjan iskat Vidovič Mico — učitelja, ki se je v tem času zadrževala pri svojem stricu Pavlu Vidoviču v Hudenju pri Škocjanu in je bila znana po svoji aktivnosti. Po njej sem vprašala pri našem simpatizerju Planinšku, ki mi je povedal, da je trenutno ni v Škocjanu, pač pa ji bo povedal takoj ko pride.

Mica nas je kmalu za tem obiskala na domu. Povedala je, da ni učiteljica in smo se vsi trije nasmejali. Brat je že prej vedel za njo, ker je delala kot aktivistka v spodnjem predelu Škocjana in je bil navdušen, ker je bila še mlada, a politično zrela in pogumna. Mica je bila spomladi 1942 imenovana za sekretarja rajonskega odbora OF Škocjan. Člani rajonskega odbora OF Škocjan so bili še: učitelj Pečar in Marinko, brat Franc in Karel Forte. Mica je bila tudi sekretarka partijske celice v Škocjanu. Po tem se je Mica mnogo zadrževala pri nas in smo skupaj delali.

Dober začetek

Kako dela aktiv članov Zveze komunistov pri Zadržnem posestvu MATIJA GUBEC v Leskovcu pri Krškem

Aktiv ZK pri Zadržnem kmetijskem posestvu »Matija Gubec« v Leskovcu pri Krškem se redno sestaja. Na svojih sestankih sprejemajo koristne sklepe in predloge, ki jih potem posredujejo sindikalni podružnici, upravnemu odboru in drugim.

Svoji sindikalni podružnici so pred kratkim predlagali, naj izvedejo predavanja za polkvalificirane delavce. Vsem tistim, ki so že opravili izpite za polkvalificirane sadjarje, bodo povišali plačo, ki je predvidena za to kvalifikacijo.

Na njihovo posestvo bodo prišli praktični iz študentske kmetijske šole, ki naj bi se polovico delovnega časa ukvarjali z različnimi opravili in prejemali za to plačo kot ostali ne-kvalificirani delavci, ostale štiri ure pa bili zaposleni izključno na strokovnem področju, kjer bi se usposabljali pod strokovnim vodstvom.

Vsi delavci, ki se bodo odločili za delo v sadjarstvu, bodo morali obvezno obiskovati strnjena sadjarska predavanja, ki jih bo pripravila sindikalna podružnica. Vsi tisti pa, ki se bodo odločili za mehanizacijo, naj bi ta čas prebili v mehanični delavnici in pod strokovnim nadzorom spoznavali stroje in njihove dele. Poleg strokovnih predavanj bodo tudi politična in to v počastitev praznovanja 40-letnice ZKJ. Pri teh predavanjih bodo sodelovali tudi člani občinskega komiteja ZKS in aktivisti izven podjetja. Najbolj se zanimajo za razvoj delavskega gibanja, za zgodovino Partije, za našo zunanjo politiko, gospodarstvo v naši državi in razvoj naprednih sil.

Delavci omenjenega posestva so ugotovili, da je v zimskem času učinek dela delavcev gradbenega podjetja »Pionir«, pred-

vsem zidarjev in tesarjev, majhen. S svojo majhno produktivnostjo slabo vplivajo na nekatere delavce zadržnega kmetijskega posestva. Zato je aktiv ZK predlagal, da omenjeno podjetje preneha z deli vsaj toliko časa, dokler se vreme ne izboljša. Tudi način dela bodo pozneje spremenili.

Aktiv ZK sodeluje tudi z osnovno šolo v Leskovcu, kjer

predavajo v aktivu mladih zadržnikov. Program bodo razširili, tako da ne bo govora le o lončnicah in kuncih.

Ceprav aktiv ZK pri zadržnem kmetijskem posestvu »Matija Gubec« obstaja le nekaj mesecev, je že dosegel lepe uspehe. Začetno delo bo nadaljeval, saj se člani vsak teden sestajajo in sproti rešujejo vsa pereča vprašanja.

Vzgleden kolektiv

Obiskali smo »Remontovce« na Mirni

Ob robu Mirne, pod Radovnico, je čez noč zrasla kaj čudna zgradba. Deset opečnih stebrov, pokritih s pisano streho. Stavba je mlčna vaba za radovedne in je pritegnila tudi mene. Upravno — obrtno sloje, mi je pojasnil delavec ob samokolicni apna.

V pogovoru s predsednikom upravnega odbora tov. Franjom Bevcem, sem postavil tudi dve vprašanji. Prvo je bilo:

»Kaj si obeta leto v gradbenem obrtništvu v vaši občini, posebno v novi zadržni občini, glede na zvezni družbeni plan za leto 1959?«

»Čeprav je v zveznem družbenem planu gradbeno obrtništvu precej poudarjeno, v našem podjetju le ne moremo pričakovati velikih sprememb. Kaj bo prinesla združena občina, pa še ne vem.«

»Kako je pri vas s parolo »dve tretjini in kaj nameravate storiti za izboljšanje delavčevih življenjskih pogojev?«

»Povedati moram, da smo podjetje bavalizirali, vendar lahko vseeno govorimo o tej paroli. Kolektiv se je namreč odpoval vsem prejemkom preko tarifnega pravilnika, sredstva pa vložil v poslopje.

Z zbora ZB v Birčni vasi

Predzadnje nedeljo so dali obračun o svojem delu člani ZB v Birčni vasi. Delo organizacije v l. 1958 je bilo dokaj plodno. Organizacija šteje 108 članov, ki so uredili na Ruparč vrhu grobišča borcev, padlih v NOB. Odbor je organiziral tudi komemoracijo 1. novembra na dan mrtvih in še dve prireditvi s kulturnim sporedom.

Na občnem zboru so nekateri člani želeli pojasniti, čemu niso bili sprejeti na letovanje nekateri otroci borcev in aktivistov. Navzoči zastopnik obč. odbora ZB Janez Zupančič je povedal, da ni tega kriv obč. odbor, ampak okrajni odbor ZB, ki je vodil organizacijo tega, pa ni mogel ustreči vsem, ker je bilo premalo denarja.

Nad 60 milijonov za kmetijstvo v občini Črnomelj

V naši občini se bodo letos investicije v kmetijstvu znatno povečale, saj bodo znašale nad 60 milijonov dinarjev. Ta sredstva bodo uporabljena za obnovo hmeljnih nasadov, gradnjo sušilnice za hmelj in nabavo kmetijskih strojev. Precejšnji del teh sredstev bo uporabljenih za kultiviranje stelnikov.

Seminar za vodstva mladinskih aktivov

Občinski komitej LMS Novo mesto je pred dnevi organiziral trodnevni seminar za vodstvo mladinskih aktivov iz novomeške komunice. Obiskovalo ga je okoli 35 mladincev in srednješolcev, delavcev in kmetov. Na seminarju so predavali politični delavci o naslednjih temah:

Vodenje dokumentov v aktivih LMS, Kulturno prosvetno delo mladine, O vodenju sestankov, Kaj mora voditi predstavnik in aktivisti, Petletni načrt razvoja gospodarstva FLRJ, Gospodarski problemi novomeške komunice, Pomen delovnih akcij in njihova organizacija, Program Zveze komunistov, Vloga Jugoslavije v svetu in naša zunanja politika.

POPRAVEK

Popravljamo tiskarsko napako v članku »Vedno kupujem v tej trgovini«, ker ima splošno trg. podjetje Sevnica dvanajst poslovalnic, ne pa 20, kot je bilo pomotoma tiskano. (Članek je bil objavljen v predzadnji številki našega lista.)

Svetozarevo, je dejal dečko. »Tam je dovolj priložnosti za zaslužek. Če ne bom mogel v tovarno, bom šel na postajo ali kammolom. Toda upam, da se mi bo posrečilo in bom prišel v tovarno. Tovariši, katerih starejši bratje tam delajo, so mi pripovedovali, da se njihovi bratje vozijo iz ene dvorane v drugo z električnimi avtomobili. Eh, to mora biti lepo! In dečkovo oči so ponovno zasijale.

Ko nas je vlak vozil res proti Svetozarevu, sem razmišljal o tem dečku in se skušal spomniti vsake njegove besede. Ničesar nisem pozabil, in mislim, da tudi nikoli ne bom. Pozabil sem barvo njegovih oči, verjamem pa, da bodo te oči nekega dne videle in gledale lepše stvari, kakor so tiste, s katerimi so bila izpolnjena otroška leta tega dečka, ki mi vaju jesti čokolade. Morda se bo res vozil z električnim transporterjem iz ene velike dvorane v drugo — v kombinatu kablov v Svetozarevu... O tem sem čedalje bolj uverjen.

Zmotil so me glasovi tovarišev, ki so se začeli pripravljati za odhod iz vlaka.

Svetozarevo!

Pri izhodu so nas čakali moški v oguljenih usnjenih suknjicah in nam ponujali svoje

fijakarje, s katerimi nas bodo za »pet kovačev odpeljali v center«.

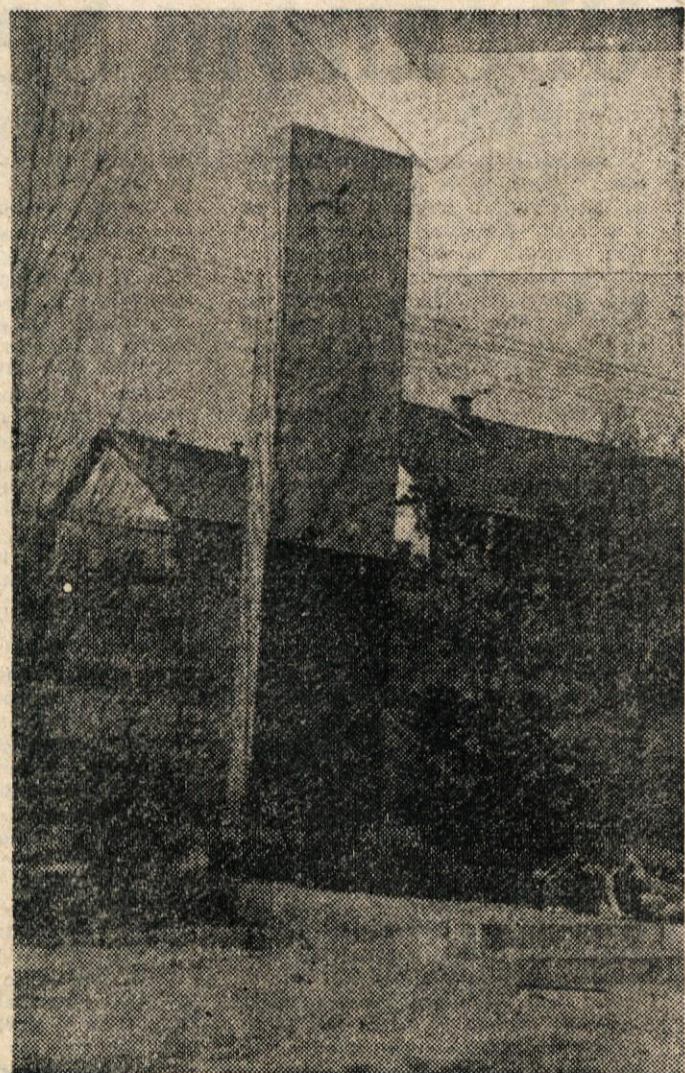
Zvečer smo priredili ustni časopis za maturante gimnazije, ki bodo kmalu odšli na fakultete. Slihešno našo besedo so poslušali z iskrenim zadovoljstvom mladih ljudi, ki med seboj lahko pozdravijo tovariše iz »univerzitetnega središča«, kakor je njihov ravnatelj dejal v pozdravnem nagovoru.

»Veste, pri nas se le poredko prikažejo ljudje z asfalta...«

Pred odhodom na pot mi je bil nekdo povedal anekdoto o Sumadincu. Ta Sumadinec je sklenil, da odide na dolgo potovanje. Pripravil si je bil nekaj parov opank in velike gumaste škornje. Odšel je, ko pa se je vrnil, je videl, da ni mogel uporabiti ničesar, kar si je bil stlačil v vrečo.

»Veste, tam v inozemstvu (s tem je mislil Beograd) človek sploh ne more najti blata, tudi če bi ga hotel. Vrag vzemi takle deželo!« Potem si je baje obul škornje in je dva dni gazil po svoji njeni, da se vendar nauži je blata, ki ga je »na tujem« tako pogrešal.

(Nadaljevanje sledi)

Spomenik padlim borcem, talec in žrtvam fašističnega nasilja na Senovem

Zveza borcev na Mirni

ZANIMIVA PREDAVANJA

Kmetijska zadruga Mirna je organizirala na svojem območju po vaseh večerna predavanja. Do sedaj je bilo takih predavanj pet, dve bosta pa v bližnji prihodnosti.

Agronom tov. Brane Voljč je predaval o sodobnem kmetijstvu, Potanko je razložil navzočim, ki so mu z zanimanjem sledili, kako je treba vzgajati rastline, kaj je treba dati zemlji, da bodo rastline dobro uspevale in kako je treba ravnati pri obranjanju semen. Govoril je, na kakšen način in pri katerih sortah pšenice se dose-

žejo visoki hektarski donosi. To velja tudi za krompir, žitno koruzo in travnike. Govoril je tudi o rastlinskih škodljivcih in kako se jih učinkovito zatira, zlasti koleradskega hrošča, ki se hitro razmnožuje in ga je toliko, da resno ogroža krompirjeve nasade. Za njim je predaval veterinar tov. Ferdo Breželj o reji goveje živine, o tuberkulozi, rdečici itd.

V februarju bo veterinar pregledal po vaseh vso govejo živino. Kmetovalci takim pregledom ne nasprotujejo, saj dobro vedo, da je njim le v korist.

Jože Jakič

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Novi predpisi

Pretekli teden je bila v Beogradu seja Zveznega izvršnega sveta. Na seji so sprejeli več predpisov s področja socialne politike, finance, blagovnega prometa ter predpise v zvezi z nagradjenjem javnih uslužbencev. Naše bralce bomo seznanili z nekaterimi, ki jih bodo prav gotovo zanimali. Sprejeta je bila uredba o spremembah in dopolnitvah davka na dohodek in odlok o stopnjah davka na dohodek v letošnjem letu. Stopnje davka na dohodek od kmetijstva pa tudi davka na dohodek od samostojnih poklicev in premoženja se bodo odslej določale samo z zveznimi predpisi. Načrti davka na dohodek od kmetijstva za letošnje leto je sestavljen po novem katastrskem dohodku in upošteva enotne progresivne davčne stopnje, ki bodo veljale za vso državo. Z uveljavljanjem enotnih davčnih stopenj na novi katastrski dohodek bo možno uveljavljati enotno davčno politiko za vso državo. Zato poslednje ljudske republike ne bodo predpisovale stopnje davka na dohodek od kmetijstva. Ljudski odbori pa bodo lahko v prihodnje na svojem ozemlju oziroma na področju občine in okraja usmerjali politiko obdavčevanja kmetijskih proizvajalcev z določanjem stopnje občinskih doklad. Občinske doklade so v nekem smislu podobne dodatnim proračunskim prispevkom, ki jih občine predpisujejo delavcem industrijskih podjetij. Nove davčne stopnje so že objavljene v Uradnem listu in bomo z njimi končno poenotili davčno politiko v vsej državi. Mimo tega pa so predpisane tudi stopnje za odmero davka, ki ga bodo plačevali samostojni poklici. Davek na dohodek v stalnem znesku bodo plačevali postrešniki, žagarji, prodajalci časnikov, sreč in drugih proizvodov; snailci obutve, obrtniki in drugi državljani, ki nudijo usluge brez stalnega lokala. Davek od dohodka pri dobitkih, pri srečolovih, loteriji in podobnem se bo plačeval po stopnji 15%. Od dohodkov pri Jugoslovanski loteriji pa po stopnji 12%. Na Dolenjskem bo prišlo v poštev tudi plačevanje davka od dohodka od dela po kosu v hiši delavca. Tu gre za tiste delavce, ki delajo po naročilu gospodarskih ali drugih organizacij doma in morajo v skladu s predpisi voditi kontrolne knjige, če s podjetji niso v delovnem razmerju. Le-ti bodo plačevali dohodnino po stopnji 20%. Tako bodo dohodek plačevali še drugi samostojni poklici, vendar pa bi jih v našem pregledu ne naštevati.

Izvršni svet je sprejel tudi osnutek zakona o denarni pomoči in zdravstveni zaščiti članov družin, katerih hranilci so v obvezni vojaški službi. Družinam takih hranilcev bo zagotovljena večja denarna pomoč in zdravstvena zaščita. Za delo nesposobni člani družin ali pa tisti, ki nimajo dovolj sredstev za preživljanje, bodo imeli pravico do denarne pomoči od 1500 do 7500 dinarjev.

Znano je, da nam zelo primanjkuje sladkosti za žito in druge kmetijske pridelke. Zato je Izvršni svet sprejel osnutek odloka, s katerim je določil iz sredstev federacije 6 milijard za posojila za graditev skladišč, za nakup elstern za tekoča goriva in tehnične mašine. Za graditev sušilnic za koruzo pa bo v letošnjem letu na razpolago ena milijarda dinarjev. Posojila iz teh sredstev bodo dobile tiste gospodarske organizacije, ki bodo pri gradnji sušilnic prispevale tretjino.

Mimo tega so bili sprejeti še predpisi o spremenjenem davku na promet za nekatere proizvode, dalje je bila sprejeta uredba o posebnih dokladah za sanitarne in devizne inšpektorje ter za učno osebo na solah in fakultetah. Tako bodo dobili vzgojitelji na solah in ustanovah, kjer so delovni in življenjski pogoji zelo težavni, do 5000 dinarjev doklad. Prav tako bodo dobili doklade tudi vzgojitelji v zavodih za slepe, gluhe, duševno zaostale in podobno. Posebne dodatke bodo dobili tudi tisti učitelji, ki poučujejo več razredov v enem samem oddelku. Podobne doklade so predvidene tudi za učno osebo na fakultetah. Končno je Zvezni izvršni svet sprejel tudi osnutek zakona, s katerim je razglašen 20. april, to je dan, ko je bila pred 40 leti ustanovljena Komunistična partija Jugoslavije, za državni praznik.

IVAN ČEHIČ:

Od Beograda do albanske meje

Zapiski slučajnega popotnika

Iz Beograda smo se odpeljali precej pozno. Lokomotiva je kmalu zahukala s svojimi krepkimi jeklenimi pljuči. Polja so bila pretkana z belkastimi pasovi megle, ki je skrivala speče vasi, mimo katerih smo hiteli v svetlih, toplih vagonih.

V kupeju, kjer sem se utaboril s svojimi tovariši, je sedel neki črnolasi dečko in nas opazoval z velikimi, lepimi očmi. Pozabil sem, ali so bile modre ali zelene. Vem le, da so bile lepe.

»Aha, peljete se do Svetozareva, kajne?« je prvi pretrgal molk nervoznih potnikov.

»Hm, sinko zlati, kdo ti je pa sploh rekel, da gremo res v Svetozarevo?« sem ga vprašal.

»No, to je pa res težko uganiti! Saj sem silil, kako so vas na postaji opozarjali, o čem je treba pisati. In če ste že novinarji, kam bi šli drugam, kakor v Svetozarevo. Saj o njem bomo vsak dan, po vseh naših

časopisih... Tovarna kablov izpolnila plan, Svetozarevo dobi novo kino... V Svetozarevu zgradili stanovanja za delavce — samce in tako naprej. Kdo pa zaleze k nam, na vasi! Vsi se boje blata, Blata pa imamo res kar preveč. Kadar se ulije dež, se lahko vozim s čolnom od doma do sosedu. Eh, kaj ni tudi naša družina v Svetozarevu!«

Vsi smo prasnili v smeh. Fant nas je ostro pogledal, našobil usta kakor globoko užaljen, si potegnili suknjič čez glavo in utihnil.

Dolgo je trajalo, preden smo ga prepričali, da se mu nismo hoteli rožati in da vsekakor želimo, naj nam še kaj pove. Eden mu je ponudil čokolado.

»Tako se mi dozdeva, da me še vedno smatrate za otroka,« je rekel in odločno odklonil čokolado. »Ampak jaz bom čez leto dni končal šolo pa dobil svoje konje in vozle je pristavil

ponosno in vnovič pogledal tistega, ki mu je bil ponudil čokolado.

Začelo se je daniti, ko sem zavil v plašč stal na platoju vagona in, ne vem, kolikokrat že, obnavljal v spominu zgodbo malega Sakijsa. Rekel je, da ga tako imenujejo v vasi. V njegovi rodni vasi, ki šteje »tri sto petdeset duš, v vasi, kjer sta se bila rodila tudi njegov oče in ded... Ta dva nista, kakor on, odšla v »mestne šole«. Ko je bil oče končal ljudsko šolo, so mu dali v roke bič in s konji, ki vlačijo težke tovarne vozove, je odšel s trehurnom za kruhom. Običajno v take kraje, kjer se je kaj gradilo ali kjer so se sekali les, ali pa v službo k bogatemu gospodarju, ki mu je lahko vsak dan zaprl vrata pred nosom. Srečnejši, taki, ki so imeli v rodu vplivne glave, so uspeli in dobili dovoljenje za fijkarstvo ali pa da prevažajo potnike z beograjske postaje. Toda to je bilo davno... »Jaz bom z vozom in s konji odšel v

Na grobu Antona Linharta

Steze popustil nemškega Parnasa,
je pisal zgodbe kranjske starga časa.
Komu Matiček, Mica hči župana,
ki mar mu je slovenstvo, nista znana?
Slavile, dokler mrtvi se zbudijo,
domači bosta ga Talija, Klio.

Metelčici

Kdor ne zna napisati brati,
sem obrne naj oči!
V njem zapisano stoji:
»Spod metelčica leži,
ker ji vsi homeopati
niso mogli pomagati.
Nje smrti bla je žlica kaše.
Tri molitve očenaše!«

Za gradnjo nove šole v Sevnici

Dne 22. januarja se je sestel šolski odbor osnovne šole v Sevnici. Razpravljali so predvsem o nujnosti enotnega šolskega posloplja. Sedaj je v Sevnici pouk v štirih stavbah, ki pa so med seboj precej oddaljene. Telovadnico in delavnico in le eno posloplje. Vodstvo tako razdrobljenega pouka je zelo oteženo. Vzdrževanje šolskih starih stavb, od katerih je le ena zidana v šolske namene, je zelo drago, ker je treba stalno večjih popravil, da pouk lahko poteka. Zato je šolski odbor sklenil, da začne s pripravami za gradnjo nove šole. Odborniki vedo, da bo vsak, ki pozna to raztresenost posloplj in težave, ki so s tem v zvezi, z razumevanjem podprl to akcijo. Saj tudi starši na roditeljskih sestankih vprašujejo, kdaj bo stala nova šola. Želimo si jo vsi.

POJASNILO

Članek dr. Vladimira Bakarića o mladini in šolski reformi bomo zaradi tehničnih vzrokov nadaljevali v prih. številki.

Uredništvo

OB KULTURNEM PRAZNIKU SLOVENSKEGA NARODA

France Prešeren ni samo velik človek, globok mislec in bleščec besedni umetnik, marveč dosti več: njegovo življenje in delo je postalo simbol trpljenja slovenskega naroda pod tujci in nje-

gove trdne vere in lepše življenje ter hkrati neuničljive volje, da se prebije skozi vse težave, da si najde svoboden prostor pod soncem in pripeva svoj delež v zakladnici obče človeške kulture.

Prav zato nam je vsem tako mil in drag, da nam je dragocena sleherna drobščina o njegovem življenju in da nam ni prav nič treba ponavljati starih, nam vseh znanih dejstev o njegovi ljubljani Vrbi, o težavah, ki so ga v življenju trle, o krutem večletnem boju za kosček kruha.

Nič čudnega ni po vsem tem, če je človeku danes težko pisati o Prešernu. Ali je sploh še mogoče reči o njem misel, ki ne bi bila že toliko in tolikokrat povedana? Saj ga menda ni pomembnejšega kulturnega delavca, ki ne bi vsaj enkrat skušal označiti Prešernove veličine in njegovega pomena za našo kulturo.

In vendar zveni malce čudno, če rečemo, da v stari Jugoslaviji ni bilo mogoče slaviti Prešerna tako, kakor ga slavimo danes. Zaman so poskušali napredni kulturni delavci doseči, da bi se po šolah vsako leto slavil Prešernov dan kot narodni praznik. Tedanji oblastniki tega niso dovolili. Šele narodno-osvobodilni boj in z njim zvezana ljudska revolucija, ki sta prav v Prešernovem delu črpala številne pobude, sta uresničila pesnikove misli in hkrati omogočila, da je 1. februarja 1945, se pravi tisk pred zarjo svobode, takratno predsedstvo Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta izdalo odlok o proglasitvi dneva Prešernove smrti za kulturni praznik, in s tem manifestiralo desetletno voljo slovenskega ljudstva.

svoje udeležil vesoljne človeške omike: bi se mali slovenski narod brez strahu smel pokazati med drugimi z drobno knjigo, ki se ji pravi: Prešernove poezije.

(J. Stritar, 1866)

S tem da se je Prešeren odločil za slovenski jezik ter ga v svojem umetniškem ustvarjanju naenkrat povzdignil na tako nedoumno višino, s tem je enako visoko izravnal zavest naroda. V lastnem jeziku se je odločil pisati. S tem je narodu rekel, naj pri sebi in v sebi išče svojo bodočnost.

(Dr. I. Prijatelj, 1900)

Prešeren je prvi Slovenec, ki je spoznal in v lastnem življenju izpričal neobhodnost trpljenja za idejo, brez ožra na kakršnokoli povračilo tu ali tam — potrebo trpljenja in brezpogojne žrtve v službi resnice in pravice iz notranjega postulata genialnega človeka, ki ne more drugače.

(O. Župančič, 1925)

Se celo Prešeren, vrh naše epohe narodnega prebujanja, je zrasel iz naših tal samo, v kolikor je držala splošno socialno vrenje v slovenskem, zlasti kmečkem ljudstvu, kar mu daje značaj globoko ljudskega in narodnega slovenskega pesnika.

(Sperans - Kardelj, 1939)

Njegova kulturna dediščina je po svoji politični in obče človeški vsebini temelj in jedro našega narodnoosvobodilnega boja. Še hkrati pravi Slovenec dobiva moč za neenako borbo iz Prešernove besede, ki mu je tudi vera v končno zmago in uresničenje velikih misli o Slovanstvu in lepši bodočnosti vseh slobodoljubnih narodov.

(Predsedstvo SNOS, 1945)

Ce ni mogoče reči, da je Prešeren tvorec slovenskega naroda, je gotovo vsaj njegov čudežni Orfej in gotovo je, da se je usoda tega naroda v marsičem oblikovala, kakor se je, zaradi njega.

(J. Vidmar, 1954)

Naša kritika Prešerna še ni po vrednosti cenila, ljudstvo ga je pa že davno. Bili so časi, ko se je nekako pisano gledalo nanj, in pred njim so na prvih stoli sedeli drugi, ki niso vredni, da bi odvezali jermene njegovih čevljev. Tudi to je minulo in Prešeren je ostal.

(F. Levstik, 1858)

Prešeren ni našel sreče, ki jo je iskal, on je bil razčlenjen, pobit in v obupu; on prepeva bolečine, ki so bile v srce vsekane, pa vselej prepeva on zraven tudi vražno usodo, go-ljufnost sveta in hudobijo te zemlje v ravnino tako živih barv, kakor svoje lastno žalostno stanje... Tu je voda, ki je nikdar ne zmanjka, naj jo tudi vedno zajemamo. Tu je obne-bje, ki se nikjer zemlje ne dotika, ampak nam zmeraj nove, neizmerno lepote v jasni daljavi kaže.

(J. Trdina, 1850)

Ko bi se silicali narodi pred sodni stol, naj se izkažejo, kako so gospodarili z izročeni-talenti, kako se je vsak po

(Konec prihodnjik)

V tridesetih letih preteklega stoletja je hrvaško inteligenco zajelo kulturno in politično gibanje ilirizem. Njegovi pripadniki — imenujemo jih Ilirce, so hoteli združiti vse Jugoslovane ob enotnem književnem jeziku štokavščini, ki ga govori večji del hrvaškega in srbskega naroda. Temu jeziku so dali ime ilirski jezik, češ da so Jugoslovani potomci nekdanjih Ilirov.

Ilirizem je nastal iz odpora zoper madžarsko plemstvo, ki je hotelo po vsej sili madžarizirati Hrvate. Prav zato se je ilirizem pridružil vse hrvaško meščanstvo in celo del plemstva.

Ker smo bili Slovenci v podobni nevarnosti kakor Hrvati, le da so nas socialno in nacionalno zatirali Nemci, je umljivo, če so se ilirskega gibanja oprijeli tudi mladi slovenski izobraženci. Iz strahu pred nemštvom so videli rešitev v ilirizmu, ki naj iz neznanjih jugoslovanskih narodov napravi en sam ilirski narod; ta bo lahko kljuboval sovražniku ter sprito svoje številnosti lahko razvil tudi kulturno, predvsem književnost.

Med Slovenci je ostal ilirskemu gibanju do kraja zvest edino Stanko Vraz. Prepričan, da so Slovenci prejemali narod, da bi književnik pri nas lahko živel samo od peresa, se je Vraz odločil predati ilirizmu in se celo preselil v Zagreb in tu deloval do konca življenja.

S Prešernovim prijateljem Vrazom po Beli krajini in Dolenjski — leta 1841

Vraz je bil velik idealist. Sprva se je hotel kot pesnik uveljaviti v Prešernovem krogu. Ker pa je ta Vrazovo v štajerskem narečju pisano pozivljeno kot Kranjec, nerazumljivo odklanjal, je Vraz vse bolj prehajal na hrvaško stran in se razvil v pomembnega ilirskega, to je hrvaškega književnika.

Tudi po svojem odhodu iz Zagreba zvez z domovino ni pretrgal. Živo se je zanimal za Kranjsko Belico, si ves čas dopisoval s Prešernom in še naprej zbiral slovenske narodne pesmi. V ta namen je večkrat popotoval po Sloveniji, si zapisoval ljudske pesmi z navepi vred, se navduševal nad lepoto naše pokrajine. Ljudi, njihove govorce itd.

Leta 1841 je prišel v naše kraje 29-letni ruski jezikoslovec Izmail Ivanovič Sreznjevski. Ta je že dve leti popotoval po slovenskih deželah, da bi se pripravil za profesorja slovenskega jezikoslovja na harkovski univerzi. Tedaj pa je želel prepotovati tudi Slo-

venijo in Stanko Vraz se mu je pridružil.

31. marca sta krenila iz Zagreba s kočijo do Karlovca in potem 1. aprila proti Metliki. Tam sta prenočila in 3. aprila nadaljevala pot proti Novemu mestu. Sem sta prišla vsa premočena. Naslednji dan je Vraz pisal dolgo pismo svoji prijateljici in posestrimi Dražiji Staudar. To je delal potem vso pot, tako da so njegova pisma pravečti dnevniki Vrazovih doživetij, misli in spoznanj s pota. Ker se je Vraz kot narodopisec zanimal za vse, kar je v zvezi z ljudstvom, so ta pisma še danes zanimiva in jim bomo v slovenskem prevodu — pisana so namreč v hrvaščini — sledili kolikor opisuje pot po Beli krajini in Dolenjski.

— : —

V Novem mestu, 4. aprila 1841

Sinoči sva srečno prispela sem v spremstvu hudega dežja, ki nam je zvesto spremljal od Uskoških planin do tukajš-

Francé Prešeren

Slovo od mladosti

Dni mojih lepih polovica kmalo, mladosti leta, kmalo ste minule; rodile ve ste meni cvetja malo, še tega rožice so se koj osule, le redko upa sonce je sijalo, viharjev jeze so pogosto rjule; mladost, vendar po tvoji temni zarji srce bridko zdihuje, Bog te obvarji!

Okusi! zgodaj sem tvoj sad, spoznanjel Veselja dokaj strup njegov je vmoril: sem zvedel, da vest čisto, dobro djanje svet zaničvati se je zagovoril, ljubezen zvesto najti, kratke sanje! zbežale ste, ko se je dan zazoril. Modrost, pravičnost, učenost, device brez dot žalvati videl sem samice.

Sem videl, da svoj čoln po sapi sreče, komur sovražna je, zastoj obrača, kak veter nje nasproti temu vleče, kogar v zibeli vrida je berača, da le petica da ime sloveče, da človek toliko velja, kar plača. Sem videl čislati le to med nami, kar um slepi, z golfijami, ležami.

Te videt, grji videti napake, je srcu rane vsekalo krvave; mladosti jasnost vendar misli take si kmalu iz srca spodi in glave, gradove svetle zida si v oblake, zelene trate stavi si v puščave, povsod vesele lučice prižiga ji up golfij, k njim iz stisk ji miga.

Ne zmisli, da dih prve sapce boe odnesel to, kar misli so stvarile, pozabi koj nesreč prestanih škode, in ran, ki so se komaj zacelile, dokler, da smo brez dna polnili soče, suče nas v starih letih časov sile. Zato, mladost, po tvoji temni zarji srce zdihvalo bo mi, Bog te obvarji!

Predgovor in zagovor

Naj misli, kogar bi puščice te zadele, da na visoki vrh lete iz neba strele.

Vzrok nezlatega časa

Prišli bi že bili Slovencem zlati časi, ak klasik bil bi vsak pisar, kdor nam kaj kvasi.

Sevniške kulturno-prosvetne novice na rešetu

20. januarja so je v Sevnici zbral odborniki PD Svobode. Radi bi oživili pevski zbor, Res ne vemo, kaj je vzrok, da ga v Sevnici nimamo več. Imamo pevovodjo, pevce tudi, le pevskega zbora ne. Kaj res ni mogoče spraviti pevcev skupaj, da bi zapeli ljudstvu in sebi v razvedrilo? Kaj pravite, Sevnčan! Tudi o delu dramske skupine so razpravljali. Ta je začela delati in upamo, da bomo kmalu gledali na našem odru-domače uprizoritve. Iz preteklih let vemo, da so se vedno zelo dobro odrezali. Cimprej nam zopet kaj zaigrajte!

Tudi krdbo na pihala bi že radi

slisali. Vadijo že kar resno. Toda — ali bodo skupno urejali kako krepko — ali bodo nastopili ločeno, eni v Boštanju in drugi v Sevnici? Ze dolgo nismo slisali tamburšev iz mizararske produktivne zadruge. Kaj so tudi ti umolkni v sedanjem sevnškem molku? Prikažite se zopet in nam zaigrajte kaj.

In ljudska univerza? Pa še nekaj! Ljudsko prosvetno delo ni le delo prosvetnih delavcev, temveč se mora vanj vključiti vsak, ki čuti za to veselje. Ne čakajmo, temveč začnimo!

Eden za mnoge

Igralei »AMBASADORJA«, ki so ga lani igrali na Senovem

Letos: osem premier

BREŠTANISKA SVOBODA je pripravila lani pet premier, skupno je pa imela 33 nastopov. Članov imajo 118. Letos pripravljajo v okviru proslav 40. obletnice KPJ in SKOJ sledeče predstave:

14. februarja premiera Frankovih »Jezusovih apostolov« v režiji Nika Kešeta.

21. februarja bodo igrali Marinčev »Komedijo o komediji« v režiji Jožice Janežiče.

1. marca bo Veseli večer, v katerem bodo sodelovale domače sekcije z orkestrom in pevskim zborom.

8. marca igra »Snežuljčica«. Breštanska Svoboda ima od 18. do 25. aprila svoj kulturni teden. Takrat bodo igrali »Globoko so korenine« in »Namišljenega bolnika«.

2. maja bodo imeli proslavo v Penku, kjer je bila leta 1942 Partijska konferenca.

Od maja do oktobra bodo

njihovi ansambli gostovali po okoliških vaseh.

Razen rednih proslav ob spominskih dnevih bodo v drugi polovici leta naštvirali in igrali opero »Gorenjski Slavček« in dramo »Sveti Plamen«.

Za Prešernovo proslavo bodo pripravili dramatiziran »Krst pri Savici«. Scene bodo moderne. Skriptično bodo projicirali Bled, Savico, Ajdovski gradec in drugo, govoril bo magnetofon, osebe pa bodo nastopale samo z mikom.

Tri dramske skupine že študirajo vsaka po eno delo. Skupno bodo imeli v tem letu 8 premier.

Svoboda ima veliko materialno oporo v Elektrarni, ki z razumevanjem skrbi za potrebno prosvetno društvo. Razen tega je skoro polovico kolektiva včlanjenega v Svo-

Hrvaškem ob gorenji Kolpi. Posebno lepi so njih mali zobki. Tudi narodna naša je lepa in brhka, da bi jih lahko vse naše blagorodne Ilirke vzele za vzgled brezškode za svojo blagorodnost. Zobun, krojen podobno ruskim sarafanom, je iz belega sukna in obšit z modro ali rdečo volno. A oplet — krasota! V metliški okolici nosijo žene in dekleta rdeče nogavice, kakor zagrebški kanoniki, in čevlje čudne podobe. — 3. aprila sva krenila iz Metlike proti Ljubljani. Po dveh urah vožnje navkreber proti Novemu mestu se že pričenjajo Uskoki. Na prve smo naleteli v kravčnici vasi Hrast, kjer je polovica hiš uskoških. Uskoki so plemenito in junško ljudstvo. V Hrastu smo stopili z voza, da bi obiskali uskoškega popa, ki živi v Dragah, vasi četr ure stran. Ker ga ni bilo doma, smo ustopili v hišo preprostega Uskoka, ki nas je vesel sprejel. Gospodinja in hčerke so pohitele, da bi nam pripravile kar najdostojnejši prostor, vendar jim ni bilo lahko, kajti to plemenito ljudstvo živi v zelo nerodovitnem kraju med hribi, kjer ne raste skoraj nič, razen borneya krompirja. Njihovo edino bogastvo so ovce

(Konec prihodnjik)

1. Poznejši Kokičev hotel na Ljubljanski cesti.
2. Zabunec, zimsko sukneno obleko brez rokavov.

Sme nekaj nas, ker smo Prešernove, biti prešernih; pesem kaže dovolj, kak je naš oče krotak.

SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA

Kako je s strelstvom?

Strelstvo ima tudi na Dolenjskem vsak dan več ljubiteljev, ki revizijo in utrjujejo to plemenito panogo športa. Že v davnih časih, ko je začel človek uporabljati kot prvo sredstvo na lovu pračo, loke, kopja in kamele, ko je iznašel puške, je bilo jasno, da lahko ta sredstva uporabljajo pravilno in koristno le, če jih dobro poznajo in če bo znal dobro zadeti želeni cilj. Zaradi tega se je vsak lovkostrelce, metalec kamenja in končno strelce s puško moral stalno vaditi. Kajti le z vajo se doseže želeni uspeh. Vemo pa, da ta sredstva niso, kakor se tudi danes ne, služila samo lovu, temveč tudi lastni obrambi, obrambi svojih pravic in obrambi domovine. Zlasti za obrambo domovine so skoraj vsi narodi posvečali veliko pozornost vzgoji glede pravilne in koristne uporabe strelskega orožja. Saj vemo, da narod, ki niso imeli ali poznali strelskega orožja, niso mogli kljubovati močnejšim.

Tudi naša narodnosvobodilna borba je pokazala, kako koristno je obvladovanje osnov iz strelstva. Mnogo manj žrtev bi imeli, če bi bil vsak naš človek znal pravilno uporabljati orožje.

Naša Dolenjska je pokazala, kako zna ljubiti svojo domovino. Med prvimi borbi so bile prav

V soboto zvečer
v novomeškem
Domu JLA

velika
PARTIZANOVA
maškarada!

borbe na Dolenjskem. Okupator je lahko spoznal, kaj pomeni imeti opravka s ljudmi, ki vedo, kako se s puško. Da pa bi našo domovino obrambno še bolj okrepili, je dolžnost vsakega točljubca, da vsaj v osnovi pozna vsako streljanje. Strelski šport pa je tisti, ki to nudi. Mislim, da ne bi smelo biti zavednega državljanja naše socialistične domovine, ki ne bi utrjeval svoje sposobnosti pri obrambi domovine. Strelske družine na Dolenjskem so v zadnjem letu stopile precejšnji korak naprej. Včlanjenih je bilo več novih članov. Približno so se pionirjem, med katerimi vlada veliko navdušenje za ta šport, pridobile so tudi nekaj članov. Druge družine pa so se zopet tako zaprle v okoliš krog, da sploh ne usmerjajo svoje dejavnosti na množičnost. V preteklih letih pa je bil družine zaživele, če bi se našel kdo in družino ustanovil.

Imamo pa tudi družine, ki svoj obstoj ne le upravičujejo, ampak jih je treba celo pohvaliti. Take družine, kot posamezniki, so že prejemale zaslužena priznanja. Tako so za 10-letnico obstoja strelske organizacije prejeli Strelska družina Črnomelj, Strelska družina »Celuloza« medaljo Strelske zveze Slovenije kot najlepše priznanje za njihovo delo. Tovariši Stojan Silbica iz Strelske družine Senovo, Tone Skube iz Strelske družine »Vinko Padarščak« Novo mesto, Pionir Andrej iz Strelske družine »Pionir« Novo mesto, Korošelj Pavel iz Strelske družine »Celuloza« Videm-Krško, pa so prejeli od Strelske zveze Jugoslavije lične diplome.

Strelske družine prav v tem času polagajo na svojih običnih zborih obračune dela in načrte za leto 1959. Naj ne bo družine, ki ne bi štela za svojo prvo nalogo množičnost strelstva. Posebno skrb pa bi morala družine posvetiti vključevanju ženske mladine. NOB je pokazala, da zna tudi žena enakovredno možu braniti svojo domovino. Zato naj ne bo družine, ki ne bi imela v svojem članstvu tudi žene.

Do konca januarja morajo opraviti vse strelske družine tekmovanje zračno puško za »Zlato puščico«. Rezultati, katere je prejel OSO Novo mesto, kažejo, da imajo družine v svojih vrstah že

to dobre strelce. Rezultat Urbančiča Slavka (od 400 možnih krogov ima 345) in Lakajner Angele (od 300 možnih ima 239) so vsekar dobri. Tudi mladinec Breznikar Enčič ima zelo dober rezultat (od 300 možnih 242 krogov). Prijetno pa nas preseneča pionir Jevnik Zvonko — od 290 možnih krogov jih je napravil kar 132. Ti rezultati kažejo, da je strelska družina »Boris Kidrič« na pravi poti in da je zelo agilna.

Skoraj vseh družin pa je pomanjkanje finančnih sredstev težava št. 1.

Menim, da to sicer ne bi smelo biti. Strelski šport je eden od tistih, ki največ vračajo družbi in zato bi morala tudi družba prispevati za njegov razvoj. Kot pa je razvidno iz poročila, je le malo kateri ObLO dal kakšno denarno

pomoč strelskim družinam. Po drugi strani pa se same strelske družine ne znajdejo pri iskanju sredstev za družino. Zakaj ne bi ob raznih prireditvah strelske družine prirele tudi streljanje z zračno puško proti plačilu. Le pogledimo, ko pridejo razni vrtiljaki ali potujoči artisti v kak kraj, povsod postavijo poleg tudi strelšče, ki jim le prinese kak dinar v blagajno.

Strelstvo na Dolenjskem se lepo razvija. Vendar je še preskromno. Zelo malo se piše o strelskem športu. Dnevno zasledujemo poročila o vseh panogah športa, le o strelstvu bomo malo ali pa nič.

Zato naj družine o svojem delu seznajajo tudi širšo javnost. Tako da bodo ljudje vedeli, kako živi in diha strelski šport v novomeškem okraju.

„Ali jih mečejo!“

Pred domom Partizana v Sevnici je bilo v sredo, 28. januarja zelo živahno. Motorji, avtomobili, ljudje — večina mladinci.

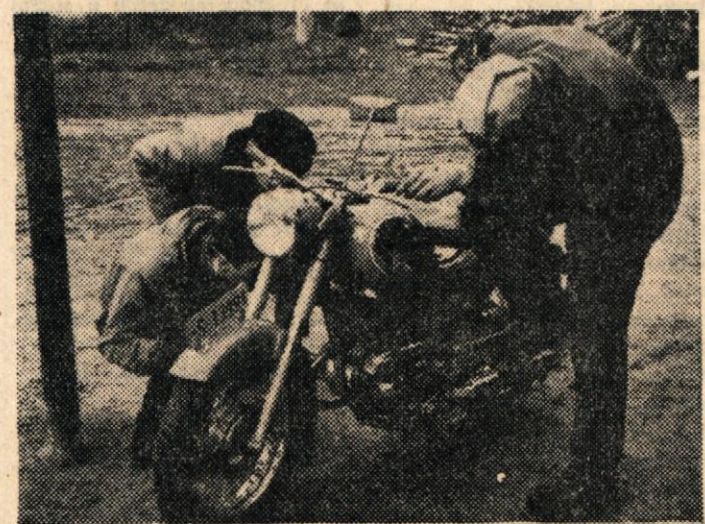
Među jih mečejo! Sem slišal iz gruč.

Kaj pa imate tu notri?

— Soferske izpitne. Nikar ne hodi te notri! So me opozorili. Kljub svarilu sem vstopil. Izpitne komisije so delale.

Kakšne zaganjanje imamo?

Vrste avtomobilskih motorjev?

Ce motor takoj ne vžge, je »strokovna pomoč« fircev takoj pri rokah... (prizorček z zadnjih izpitov v Sevnici)

— Kakšna je ojnica? Strah onih zunaj ni bil neupravičen. Prvih šest tečajnikov je padlo. Potem je šlo bolje, vendar ne vsem.

Kaj veste o srečevanju vozil ponoči?

Kaj je karnet in kaj triptik?

Kakšne oznake imajo avtomobili tujih predstavstev pri nas?

Nekaterim je šlo, drugim spet ne. Če in hči sta dobro odgovorila.

Mlad delavec pri praktični vožnji:

Kaj pomeni ta znak?

Zoženje ceste.

Kaj je treba storiti?

Znanjati hitrost.

Praktična vožnja je šla vsem bolj kot teoriji.

Tecaj je obiskoval 67 tečajnikov. Za izpite pa se jih je prijavilo 44. Trajal je 4 mesece; organiziralo ga je Avtomoto društvo Sevnica.

V drugem tečaju so se delujoči vodniki izpopolnili svoje znanje in izmenjali doseganje izkušnje pri delu z medvedki in čebelicami. Imeli so več daljših pohodov v neznanih terenih s pomočjo kompasa in specialke. Preizkusili so tudi več novih terenskih iger. Sestavili so podoben načrt za delo do konca junija. Pri tem so upoštevali doseganje delo in novo podano snov na tečaju. Vsa večer so po nočnih vajah prižgali taborni ogenj in ob njem peli partizanske pesmi. Mnogo sem pridobil, čeprav je tečaj trajal samo 3 dni, je zapisalo več udeležencev v zaključni anketi.

Dom na Frati, ki ga je Zveza borcev Novo mesto dala na razpolago za oba tečaja (ki ju je organiziral DOTS) je za take namene zelo primeren. Obširni gozdovi, ki obdajajo to partizansko postojanko, nudijo s svojo razgibano po-

vršino obilo možnosti za vaje na terenu. Posebno vzdušje ustvarjajo številni grobovi padlih partizanov v okolici doma na Frati. »Za delo me je navduševal spomin na mrtve junake, ki so se tu borili za našo svobodo,« je napisal eden izmed tečajnikov v anketi.

Zadnji večer se je zbralo okoli groba šestih neznanih padlih partizanov 19 mladih tabornikov. Z enominutnim molkom so počastili spomin neštetih borcev, ki so žrtvovali svoja življenja za lepšo bodočnost novega rodu.

S. J.

ŽENA IN DOM • SODOBNO GOSPODINJSTVO • ŽENA IN DOM • SODOBNO GOSPODINJSTVO

Zdrava in srečna rast

Mlada mati je obotavljajoča se korakov zapuščala poročniščno. »Bom znala ohraniti tega malega človeka pri življenju? Ga bom znala prav hraniti, negovati, vzgajati? Ta skrb ji je morda sevala z obraza, ko je zapuščala poslopje s prvorojencem v naročju.

Kot da je brala njene skrbi z obraza, ji je otroška negovalka spodbudno dejala v slovo:

»Zdrav dojenček mora zrasti in postati fant, kakršnega boste veselili! Če bo tale vaš mali prvorojenec vedno na suhem, toplem, če bo sit in čist, se bo počutil udobno, bo rasel in uspeval!«

Razveselila se je teh besed in čisto se ji je spomnila, ko se je veselila zdrave rasti in razvoja svojega sinka.

Res, prav kmalu so prišle tudi skrbi, a jih je uspešno premagovala in preganjala; minilo je obdobje trme, prebolele je otroške bolezni in se življival v red, ki ga je zahteval prvi odzvem svobode — obisk šole. Spoznala je, da veljajo tudi begede, ki se jih je spominjala še iz ust svoje babice:

»Zdravi, pametni in marljivi starši, ki žive v slogi, lahko imajo le zdrave, pametne in marljive otroke. Samo zanje moramo jemati manjša merila, saj nam v ničemer ni so dorasli.«

Spoznala je, da zdaj stino,

ŠAH

SITAR NEUGODNO PRESENEČA

Se na nobenem šahovskem prvenstvu Novega mesta ni bilo toliko presenetljivih izidov kot letos. Sitar, ki je pred dvema letoma zmagal s 100 odstotki možnih točk, ima letos po 14 kolu že toliko porazov, kot na vseh dosedanjih prvenstvih Novega mesta in Dolenjske skupaj. Kar petkrat je moral podpisati kapitulacijo. Edini, ki bi se uspel ujeti Bartolju, je Bojančič, vendar ima tudi on še precej težke nasprotnike.

Turnir se blizu zaključku. Bartolju je prvo mesto že skoraj zagotovljeno, za drugo mesto pa se bodo potegovali Kotnik. Bojančič in morda Sitar.

STANJE PO 14. KOLU:

Bartolj 10 in pol (2). Kotnik 8 in pol (3). Bojančič 7 in pol (1). Bojančič 7 točk (4). Fink 7 točk (3). Sitar 7 točk (2). Klevišar 7 točk (1). Peša 6 in pol (1). Avsec 6 točk (3). Kitak in Saranovič 5 in pol (2). Ilic 5 točk (3). Jovič 4 in pol (1).

F. M.

Strelci v NOVOTEKSU so se pomerili

Navzlic delovni nedelji se je strelskega tekmovanja v Novoteksu udeležilo 30 tekmovalcev, ki so streljali z zračno puško. Doseženi rezultati so bili zelo dobri (streljali so na prostem in vreme je bilo hladno).

Vsak strelce je lahko dosegel 100 možnih krogov. Tekmovalni rezultati so bili: 1. Lužar Avgust 82 krogov, 2. Bele Ivan 81 krogov, 3. Pate Ivan 76 krogov, 4. Bele Tonček 75 krogov, 5. Kafre Anton 73 krogov, 6. Jakovec Jure 73 krogov, 7. Gril Ivan 72 krogov, 8. Cujinčič Cveto 71 krogov, 9. Cesar Anton 64 krogov, 10. Slak Alojz 63 krogov.

S. D.

STRELSKI TR BOJ V BRŠLJINU

V čast 40. obletnice Partije in SKOJ je bil v nedeljo v Bršljinu strelski troboj med ekipami Pionirja in Novoteksa. Protj vsem pričakovanjem je mlada ekipa Pionirja premagala oba favorita.

Rezultat: Pionir I v Pionir I v Novoteksu 687:668:668 krogov. Posamezni strelci so streljali takole:

Pionir II 687 krogov: Podobnik Vinko 149 krogov, Zidanek Franc 147 krogov, Pungercar Martin 138 krogov, Pifer Edij 134 krogov.

Tropnič Rafal 119 krogov.

Pionir I 669 krogov: Kos Marjan 165 krogov, Tancar Peter 150 krogov, Kopina Božo 126 krogov, Filipčič Marijan 116 krogov, Bojovič Vlado 112 krogov.

Novoteksa 666 krogov: Bele Ivan 152 krogov, Kafre Anton 151 krogov, Pate Ivan 131 krogov, Lužar Avgust 128 krogov, Cesar Anton 104 krogov.

Posebno dobri so bili uspehi Kosa, Beleta, Kafre, Tancarja, Zidanika, Pungercarja itd. Organizacija tekmovanja je bila zadovoljiva.

S. D.

SEJA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA NOVO MESTO

V soboto 31. januarja je bila seja OBLO Novo mesto. V začetni občinski odbor, ki bo vodil občinsko delo v mesecu aprilu, so izvolili odbornike priključeni občin Straža in Sevnica. Začetni odbor ima 104 odbornike. Po sklepu seje bo imel volilni občinski odbor, ki ga bodo volili v aprilu, 90 odbornikov, od tega 50 v občinskem zboru in 40 v zboru priključnih občin. Na razpravo so bili predloženi: Stanovnjaški skupnik Novega mesta, o gospodarskih vprašanjih ter razen tega resili vrsto drugih zadev. Več bomo poročali o seji v prihodnji številki.

Taborniki si vzgajajo vodnike

V dveh tečajih po tri dni se je 33 mladih vodnikov in vodnice seznanilo z bogatim gradivom za delo z mladimi taborniki — medvedki in čebelicami.

Prvega tečaja se je udeležilo 14 tabornikov-vodnikov (iz Straže 4, iz Mokronoga 3, iz Sevnice 7 in iz Novega mesta 1).

Na tem mestu bi se še posebno radi zahvalili široki uvidenosti raznih podjetij, prav posebno pa bivšemu občinskemu ljudskemu odboru Straža-Topolice, ki je z izdatnimi sredstvi in podporami pripomogel, da je bil dom tako nalogi dograjen in zaslon urejen. Upamo vsi, da tudi novomeški ljudski odbor, kateremu smo nedavno bili priključeni, ne bo nič manj uviden za dvig telesne kulture in da nam bo tudi pri bodočem po danih možnostih rad pomagal. Kajti z dograditvijo doma se nismo dosegli vsega; škoda bi bilo sedaj ostati na pol poti!

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Qg poseidme ure jutraj do devete ure zvečer se je odvijal pešter program. Predavanja so se menjavala z delom na terenu dopoldne in popoldne. Vsa večer so bile tudi nočne vaje, ki so bile posebno privlačne. Zelo je tečajnikom prišlo na roko, da so imeli v nočnem opazovanju narave s številnimi sledovi divjadi, kot tudi izdelovanje ročnih del.

Obračun v Sevnici

23. januarja je sklicalo TD Partizan v Sevnici občni zbor. Bilo je dosti odziva in, kar je posebno razveseljivo: prišlo je tudi precej mladine. Mogoče bo mladina le postala aktivnejša. V društvu pa se še ni vključilo dovolj delavske mladine. Kdaj bo našla pot tudi ta v našo telovadnico?

Poročila so nakazovala gospodarsko problematiko društva in težave zaradi pomanjkanja voditeljskega kadra. Sklenili so, da bodo izvršili naloge, ki jih je nedavno sprejel kongres.

Tudi za dobro voljo bo društvo poskrbelo. Priredilo bo maškarado za odrasle, pionirjem pa bo dalo dvorano na razpolago, za njihovo pustno razjaneje.

I. T.

NASI POMENKI

IVAN ANDOLJSEK

Smotrno učenje

naj zagotovi otrokov uspeh v šoli

Ce je ni, ga navadite iskati razlago besed v slovarju ali leksikonu. Tako ga navajajte na samostojnost. Če seveda učenec teh pripomočkov nima, mu moramo besedo razložiti.

Ko učenec prebere celotno snov, naj jo začne ponavljati po smiselnih celotah. Te so včasih označene v učbenikih, tako da je kratko besedilo na robu. Večkrat so smiselne celote natisnjene v odstavih, sem pa tja pa so nakazane z razprtim tiskom. Sicer pa dober učitelj snov tako obravnava, da učenec opozori na take smiselne celote in iz njih izlušči glavne misli ter jih učenci kratko napišejo. Zato naj jih učenec pri ponavljanju uporabi, ker si tako laže zapomni snov. Po prebrani smiselni celoti se mora dijak kontrolirati, če jo res zna, tako da jo ponovi ob zaprti knjigi. Le tako namreč lahko ugotovi, kaj šepa in taka mesta še ponavlja. Dokler učenec ne zna take smiselne celote, naj se ne uči naslednje. Ako pa jo zna, naj se začne učiti naslednjo vse do konca. Ob zaključku naj ponovi vso snov.

Ko učenec ponavlja, naj pripoveduje snov po možnosti s svojimi besedami, a tako, da bodo stavki jezikovno in smiselno pravilni. Na tak način si snov bolje zapomni, ker jo tako rekoč sam predeluje. Mimogrede moramo povedati, da se učenci ne marajo tako učiti, ker je težje in se potem izgovarjajo, češ da zahteva profesor snov dobesedno na pamet. Vsa profesor raje sliši, če učenec oblikuje snov po svoje, vendar mora imeti to pripovedovanje rep in glavo.

Morda bo kdo vprašal ob tej priložnosti, ali naj se uči učenec tiho ali glasno. Nekateri, in to predvsem mlajši učenec, se uče glasno, ker si snov tako bolje zapomni, drugi se uče tiho. Učenec mora sam ugotoviti, kdaj si snov hitreje zapomni. Glasno učenje ga hitreje utrdi, ker troši energijo pri govorjenju. Pri tihem učenju pa obstaja nevarnost, da se učenec hitro preda sanjarjenju in se oddaljuje od dela. Če se že dijak uči po tišem, je dobro, ako snov obravnava za kontrolno glasno, ker se tako uri v besednem izražanju in se s tem že pripravlja na odgovarjanje v šoli.

Pri delovanju pomnjenja moramo opozoriti še na tole: vsaka nova snov bolj ali manj tako vpliva na staro, da jo spodriva iz spomina in jo pozabljamo. Čim manj je stara snov utrjena in čim bolj je podobna novi snovi, tem bolj jo učenec pozablja. Zato pa je v obliki snovi, tem navajajo nove snovi, dokler ni utrjena stara. Seveda vse dijake profesor težko preveri, zato pa mu mora pomagati tudi dom, da ne pride do iznenadenja pri zaključnih izpitih, če ne še prej. Zavoljo tega mora dijak tako razvrščati ponavljanje, da se uči zapovrstjo čimmanj podobno snov. n. pr.: matematiko — zgodovino — prirodopis ipd.

Ob koncu je treba pripomniti še to, da se nadatnejši učenci nekako sramujejo ponavljanja na glas, češ da je to »piflanje«. Ako se učenec tako uči, kot smo priporočali, to ni nikakršno »piflanje«, ampak pravilno učenje. Če učenec snov obvlada, tedaj se je hitro spominja in jo zavoljo tega tudi urno obravnava, kadar je vprašan. Komodnim in lenim dijakom to seveda ni všeč in si poiščejo opravčilo, da se iz sošolca, ki snov obvlada, norčujejo in mu vzdenejo primke »piflar«. V ozdravljenje takim škodoželnežem pa je treba povedati, da šola ocenjuje pri ponavljanju obseg snovi, brzino obnove, točnost obnavljanja in pravilnost ter lepoto jezikovnega izražanja.

Včasih tožijo dijaki, da morajo prepisovati snov, ker nimajo učbenikov ter s tem trratijo čas. Dobri učitelji navajajo učence že od nižjih razredov osnovne šole, da si zapisujejo tako imenovane točke in glavne misli. Prav bi bilo, če bi sistematično navajali tudi učenec višjih razredov na zapisovanje snovi po razlagi, in to tako, da bi jim po obravnavi še enkrat počasi povedali glavne misli, kasneje pa bi profesorji vse hitreje govorili in poudarjali glavne misli, učenci pa naj bi jih zapisovali. Seveda mora učenec še tisti dan zapiske pregledati, jih spopolniti in popraviti. Zapiski so zelo pomembni za učenje. Ugotovljeno je namreč, da si učenec polovico hitreje zapomni snov po zapiskih kot po knjigi. Zapisovanje snovi in urejanje zapiskov torej ni potrat časa, posebno pa ne, če je razlaga dobra in učitelj lepo smiselno govori.

Ob koncu se dotaknimo še domačih nalog. Domače vaje so sestavni del pouka. Dober učitelj se zaveda, da si z njimi učenci razvijajo nekatere veščine (pisanje, gladko, smiselno in lepo branje, računanje, risanje), utrjujejo znanje in ga poglobljajo. Zato se za domačo nalogo tako pripravijo kot za vso učno uro. To se pravi, da približno ugotovi, koliko časa bo povprečen učenec porabil za nalogo, pove vsaj do neke meje, kako naj učenci nalogo napravijo ipd. Žal, da učenci med dajanjem navodil dostikrat ne poslušajo, zaradi tega pa ne vedo, ne do kdaj ne kako naj nalogo izdelajo.

Ob koncu se dotaknimo še domačih nalog. Domače vaje so sestavni del pouka. Dober učitelj se zaveda, da si z njimi učenci razvijajo nekatere veščine (pisanje, gladko, smiselno in lepo branje, računanje, risanje), utrjujejo znanje in ga poglobljajo. Zato se za domačo nalogo tako pripravijo kot za vso učno uro. To se pravi, da približno ugotovi, koliko časa bo povprečen učenec porabil za nalogo, pove vsaj do neke meje, kako naj učenci nalogo napravijo ipd. Žal, da učenci med dajanjem navodil dostikrat ne poslušajo, zaradi tega pa ne vedo, ne do kdaj ne kako naj nalogo izdelajo.

Ob koncu se dotaknimo še domačih nalog. Domače vaje so sestavni del pouka. Dober učitelj se zaveda, da si z njimi učenci razvijajo nekatere veščine (pisanje, gladko, smiselno in lepo branje, računanje, risanje), utrjujejo znanje in ga poglobljajo. Zato se za domačo nalogo tako pripravijo kot za vso učno uro. To se pravi, da približno ugotovi, koliko časa bo povprečen učenec porabil za nalogo, pove vsaj do neke meje, kako naj učenci nalogo napravijo ipd. Žal, da učenci med dajanjem navodil dostikrat ne poslušajo, zaradi tega pa ne vedo, ne do kdaj ne kako naj nalogo izdelajo.

Ob koncu se dotaknimo še domačih nalog. Domače vaje so sestavni del pouka. Dober učitelj se zaveda, da si z njimi učenci razvijajo nekatere veščine (pisanje, gladko, smiselno in lepo branje, računanje, risanje), utrjujejo znanje in ga poglobljajo. Zato se za domačo nalogo tako pripravijo kot za vso učno uro. To se pravi, da približno ugotovi, koliko časa bo povprečen učenec porabil za nalogo, pove vsaj do neke meje, kako naj uč

Zanimive iz Metlike

Proizvodnja v predilnici česane volne podjetja NOVO-TEKS v Metliki teče zdaj že v treh izmenah. V obratu je zaposlenih 122 delavk in delavcev. Pred kratkim so ustanovili v obratu sindikalno podružnico, v katero so se vključili vsi zaposleni. Prav tako so osnovali v obratu mladinski aktiv in osnovno organizacijo ZK. Da bi se člani kolektiva družbenih in drugih samoupravljanj in drugih družbenih nalogami, so sklenili pridržati več predavanj. V ta predavanja bodo zajeli tudi razlago o vlogi sindikata, o higieni dela, o ravnanju s stroji in podobno.

Proizvodnja teče kar dobro. Zanimivo je, da je med kolektivom tudi šest deklet cigank.

Proizvodnja, kar je izpričevala svojim prizadevanjem na kmetijskem mestu. Predvsem se je ukvarjala s proizvodnjo mleka. S prvim februarjem so uvedli v proizvodnjo norme. Poslovni Mestni log namerava letos povečati površino s hmeljem na deset hektarov. Lanski poljevali s to industrijsko rastlino je nadvse dobro uspel. Za obdelavo zemlje potrebuje posestvo razen strojev tudi strokovne in navadne delavce, te pa težko dobi, ker nima zanje stanovanj. Spomladi bodo potrebovali okoli 40 delavcev. Poslovstvo ima namena študenti vsaj še enega dijaka na kmetijski šoli. Žal je med mladimi premalo zanimanja za strokovno izobraževanje v kmetijstvu, in tako poslovstvo do sedaj ni moglo uresničiti načrta, da si sam pomaga do potrebne strokovne delovne sile.

V metliški občini je sedaj osem sindikalnih podružnic s skupno 585 člani. Izven sindikalne organizacije je 210 delavcev in uslužbencev, to je skoraj četrtina vseh zaposlenih. Zlasti so izven sindikalne organizacije vajenci in hišne pomočnice. Tudi s plačevanjem sindikalne članarine so v nekaterih podružnicah težave. Posamezni člani nikakor nečejo, da bi plačevali po lestvici, temveč kar pavšalno. To je poročal na občinskem sindikalnem obnem zboru tajnik in hkrati naglasil potrebo, da se v članjino v sindikat vsi, ki so v delovnem razmerju.

Kar 60 odredov tekmuje

TEHNIČNA VZGOJA MLADINE V NOVOMEŠKEM OKRAJU ZAVZEMA VIDNO MESTO

Kakor je naš list že napisal, se tehnična vzgoja naše mladine in pionirjev v našem okraju vidno razvija in dosega celo take rezultate, da postaja nanjo pozorna tudi ostala Slovenija.

V novomeškem okraju smo namreč v okviru okr. odbora Ljudske tehnike ter njene komisije za teh. vzgojo mladine razpisali letos v poštistev 40. obletnice SKOJ in Partije II. okrajno tekmovanje teh. dejavnosti in je OOLT pripravil tudi visoke denarne nagrade. Zvedeli smo tudi, da se do sedaj udeležilo tudi II. republiškega tekmovanja — ki že teče do dneva mladosti — nad 80 pionirskih odredov, kar predstavlja v republiškem merilu največ iz našega okraja. Odnosno v razmerju 1:2 za naš okraj. Vseh ostalih 6 okrajev je dalo skupaj ostalo polovico. Zato je tudi Radió Ljubljana posvetil v pionirskem kotličku nekaj minut tej dejavnosti, ko je v razgovoru dal nekaj podatkov predsednika okr. pionirske komisije pri OZDPM v Novem mestu. Upamo, da bodo naši pionirji — mladi tehniki tudi v tekmovanju tako doma kot v republiki — dali vse od sebe in da bodo tudi med zmagovalci, kot so že sedaj po številu prijavljenih odredov.

-jmt-

Otroška maskarada v Sevnici

21. januarja je imel sejo odbor DPM. Kot vsako leto bodo tudi letos organizirali na pustni torek otroško maskarado. To otroško veselje je prišlo pri nas že v navado in odrasli smo prav tako navdušeni kot otroci. Tudi letos bo šel sprevod mahliška skozi trg v dvorano TD Partizana. Tam bodo zadržali, kar 15 minut, in jim bo preškerbo dobre krofe. Mamic in malčki gotovo že kaj pripravljajo za ta vesel otroški praznik.

Društvo čaka še težko delo rado bi si postavilo svoj dom. Pri tem mu želimo obilo uspeha ter vsestransko razumevanje in pomoč.

Odraslim bo v februarju nudilo vzgojno predavanje znanega slovenskega pedagoga.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Vedenski koledar

Ceritev, 5. februarja — Agata. Petek, 6. februarja — Dora. Sobota, 7. februarja — Ksenija. Nedelja, 8. februarja — Janez. Ponedeljek, 9. februarja — Polona. Torek, 10. februarja — Pust. Sreda, 11. februarja — Zvezdana.

KINO

OKR. ODBOR: Od 6. do 8. 2. ameriški barvni film »PRINC STUDENT«. Od 10. do 11. 2. francoski film »SAKRAMENSKA FRKLJA«. KOSTANJEVICA: — 8. 2. ameriški film »ZGODBA O GLENNU MILLERJU«. METLIKA: Od 7. do 8. 2. »ENA ŽELJA«. 11. 2. »SEMEJNJE ŽELJE«. MOKRONOG: Od 7. do 8. 2. amer. film »PRIŠEL JE IZ LARAMIJA«. NOVO MESTO »KRKA«: Od 6. do 8. 2. sovjetski film »DOL, V KATEJEM ŽIVLJU«. Od 10. do 11. 2. ameriški film »JOKALA BOM JUTRI«. SEMIC: 8. 2. jugoslovanski film »OBKOLJENJE«. SEVNICA: Od 7. do 8. 2. francoski film »REDECE IN ČRNO«. TRINJE: Od 7. do 8. 2. ameriški film »MODRI PAJCOLAN«.

KALOGLASI

KROJASKE SIVALNI STROJ dobro ohranjen prodam, Anton Povhe, Raka 49.

PRODAM OVSENO SLAMO z delteljo in mrvu. Naslov v upravi lista (146-59).

NOV GUMI VOZ NA PERESA 1000 kg. kompleten prvi in zadnji konec z obroči in gumami 16 col. napredaj za izredno ceno 89.000 dinarjev: Ivančna gorica 31. Stična.

PRODAM dobro ohranjen hrastovo spalnico. Novo mesto, Trdinova 8.

PRODAM VINOGRAD v »hrstih«, tudi na polovico, dvema kucepma. Dam tudi v obdelavo za polovični pridelek. Krevs, Brunščič.

PRODAM VINOGRAD Z ZIDANICAM in stanovanjem ter z vso premičnino in lepi sončni legi v Srednjem Grčevju pri Trški gori. Angelica Stanič, Rožni vrh 14, pri Trebnju.

PRODAM kulniško mizo in kredenco v dobrem stanju. Sepetec, Novo mesto, Kettejev drevored 11.

PRODAM ZEMLJSKE PARCELE ZA GRADNJO v izmeri 2 ha za znesek 300.000 dinarjev. Parcele so v Zelezemju pri Dobriču. Posamezne parcele se lahko kupijo tudi po dogovoru. Polzved, Ivan Šuštar, Maribor, Gregorčičeva 7.

DEBLO OHRANJEN KAVC 125x30 cm. prodam. Naslov v upravi lista (146-59).

ISCENI GOSPODINSKO POMOČNICO k družini, dva otroka, urejene razmere, službo lahko nastopi. Pismo se javiti na naslov Vlada Kobentar, Jesenice, Aljaževa 18.

OBVESTILA

Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu organizira večerni gospodinski tečaj za uslužbenke in gospodinjke iz Novega mesta.

Tečaj prične v ponedeljek, 9. februarja 1959 ob 18. uri zvečer in bo trilateral na dan.

Vse one, ki želijo tečaj obiskovati, naj se prijavijo na obiskovanje.

Obvestilo: Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu organizira večerni gospodinski tečaj za uslužbenke in gospodinjke iz Novega mesta.

Tečaj prične v ponedeljek, 9. februarja 1959 ob 18. uri zvečer in bo trilateral na dan.

Vse one, ki želijo tečaj obiskovati, naj se prijavijo na obiskovanje.

Obvestilo: Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu organizira večerni gospodinski tečaj za uslužbenke in gospodinjke iz Novega mesta.

Tečaj prične v ponedeljek, 9. februarja 1959 ob 18. uri zvečer in bo trilateral na dan.

Vse one, ki želijo tečaj obiskovati, naj se prijavijo na obiskovanje.

Obvestilo: Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu organizira večerni gospodinski tečaj za uslužbenke in gospodinjke iz Novega mesta.

Tečaj prične v ponedeljek, 9. februarja 1959 ob 18. uri zvečer in bo trilateral na dan.

Vse one, ki želijo tečaj obiskovati, naj se prijavijo na obiskovanje.

Obvestilo: Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu organizira večerni gospodinski tečaj za uslužbenke in gospodinjke iz Novega mesta.

Tečaj prične v ponedeljek, 9. februarja 1959 ob 18. uri zvečer in bo trilateral na dan.

Vse one, ki želijo tečaj obiskovati, naj se prijavijo na obiskovanje.

Obvestilo: Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu organizira večerni gospodinski tečaj za uslužbenke in gospodinjke iz Novega mesta.

Tečaj prične v ponedeljek, 9. februarja 1959 ob 18. uri zvečer in bo trilateral na dan.

Vse one, ki želijo tečaj obiskovati, naj se prijavijo na obiskovanje.

ZAHVALE

Nameste vena na grob Rupenove mame iz Mirne peči poklanja strokovno društvo kmetijskih učiteljev okraja Novo mesto 2.000 dinarjev za šolsko mlečno kuhinjo.

Učiteljske v Novem mestu

Vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali pri rešitvi naše drage LUTS

se najlepše zahvaljujemo. Posebno nam zahvalo smo dolžni dr. Vodniku za vse trud in poštvalnost v času njene bolezni. Hvala g. Svajgerju za poslovnice besede, duhovščini za spremstvo in g. Babnikovi za pomoč in ljubljivost. Kolektivni bolniške lekarne in vsem darovalcem cvetja prisrčna hvala. Bergmanovi

PREKLIC

Preključimo vse neresnične žilivke in obkroževanja, ki sem jih kdajkoli izrekel o Milanu Dreniku, posestniku iz Brbljane, in njegovi ženi Jožeti Drenik, ter se jima za hvalajum, da sta odstopila od kazenskega pregona proti meni. Anzelje Franc, upokojenec, Cegelnica, Novo mesto.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 25. do 31. januarja je bilo rojenih 12 dekcev in 20 deklic.

Prešli so se: Janez Čelič, avtomobilist iz Koroske vasi, in Ana Juršič, hči kmetja iz Vel. Cerove, in Ana Hribar, delavka iz Rakovnic, in Marija Medić, delavka iz Dol. Leskovec, Stanislav Gorenc, sin kmetja iz Podgrada, in Ivanka Brudar, hči kmetja iz Vinje vasi.

Janez Kukec, sin posestnika iz Podgrada, in Jožeta Staniša, hči posestnika iz Konca. Jakob Nosan, delavka, in Frančiška Sašek, hči kmetja, oba iz Ratače, Ivan Turk, mizar iz Gornje vasi, Ana Gregorčič, delavka iz Stranske vasi.

Ciril Jakše, sin kmetja, in Ana Bukovec, hči kmetja iz Gor. Hrušca, Jože Avsec, delavec, in Ana Juršič, kmetovalka, oba iz Dol. Stanišlav Slak, sin kmetja iz Sentjurta, in Jožeta Juršič, kuhinjska pomočnica iz Mirne. Marko Ivanetič, uslužbenec iz Novega mesta, in Milena Jurčec, strokovna predavateljica iz Smihela, Radovan Petrun, ključavničar, in Ana Tisovec, delavka, oba iz Dol. Stanišlav Pavlov, kmet, ključavničar, in Gabrijela Mazovec, trgovska pomočnica, oba iz Novega mesta.

Umrli so: Anton Sinkovec, vojni invalid iz Vrtače, star 53 let. Alojzja Wobner, kuharica v poklicu iz Novega mesta, stara 80 let. Peter Rastan, upokojenec iz Novega mesta, star 74 let. Pavel Groznik, as. upokojenec iz Praproč, star 62 let.

GOTNA VAS

Rojen je bil 1. deček.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Prešli teden so se poskočevali in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Ban, čevljar, ki je padel iz avtomobila in si poškodoval levo nogo, Martina Lapa, osebnega upokojenca iz Bistrice, je opazil po obrazu vrela in ga ranila. Jožeta Červ, žena milničnika iz Mirne, je padla in si poškodovala palec na levi roki. Jože Saje, kurjač iz Goriske vasi, je padel z voza in si poškodoval rebra. Alojz Grubar, delavec iz Sentjurta, je padel in si poškodoval desno koleno.

Lojze Jazbec

Po zavratni in težki bolezni je 29. januarja umrl tovariš LOJZE JAZBEC, načelnik za gospodarstvo in komunalno obč. ljudskega odbora Senovca. Prezgodnja smrt plemenitega, komaj 41 let starega tovariša je globoko odjeknila v Sevnici, na Senovem in drugod v Spod. Posavju, kjer so Lojzeta poznali iz vojnih časov in po vojne graditve, saj je bil pokojnik povsod znan kot dosleden bорец za socializem, neustrašiv delavec na političnem in gospodarskem področju.

Doma je bil iz delavske družine v Sevnici. S skromno podporo občine, predvsem pa z mamo voljo, in pridnostjo je dosegel študij na srednji šoli v Ljubljani, spremuljan z grenkim kruhom samoodpovedovanja. Vojna mu je preprečila nadaljnji študij na visoki

šoli. Zaposlil se je pri Jugotranu v Sevnici, kasneje pa je moral s preseljenimi delavci v Nemčijo. Ves ta čas — doma v Sevnici in kasneje v krogu domačinov ljudi, ki so morali garati v Nemčiji — je Lojze aktivno delal, dvigal zavest ljudi in vodil propagando proti fašizmu. Nemci so ga preganjali in strahovali. Ko se mu je leta 1944 le posrečilo

IVO PIRKOVIČ:

5

TISOČLETJA V ZRCALU KRKE

Od bajke do zgodovine

NOVI VEK SE JE ZAKASIL

Kronist Bauzer pripoveduje, da so tokrat napadli mnogo kranjskih gradov, taborili pa v gradu Klevevzu pri Šmarjeti. Ropali so celo do vrat Ljubljane in Trsta, kamor je tisoč njihovih konjenikov izobil Erazem — gospodar Predjamskega gradu pri Postojni.

Okoli leta 1000, ko so ljudje v strahu pričakovali konec sveta, in pozneje je bila Krka meja med Hrvaško in Kranjsko vse od svojega izliva v Savo pri Catežu pa nekako do Kronovega. Od tod se je obrnila čez Gorjance. Sentijske je bil hrvaška vas. Od takrat so do danes ostala imena Hrvaški brod na Krki in Hrvaška gora v Gorjancih, nekatera, kot Hrvaška Brezovica in Hrvaška Stara vas (danes Dolenja Brezovica in Dolenja Stara vas), pa so danes pozabljena. Ko pa so kmalu nato zasedli Kostonjcevo koroški vojvodi Španhajmi, so potisnili hrvaško mejo čez Gorjance in osvojili tudi hrvaški Zumberk, kamor je začela širiti svojo oblast gospodina kostonjčevega in pozneje tudi pleterškega samostana.

Ze pred tem so si našo zemljo začeli deliti nemški tučci. Ob Savi so prodirali salzburški škofje; Vinji vrh, škocjanske kraje in gorjanske Podgorje so dobili brižinski škofje, zemljo mehovske gosposčine pri Novem mestu in prežeške pod Gorjanci pa nekdo mogočni višnjegorski gospodi iz rodu koroške vs. Heme, ki so jih pozneje izpodrinili Španhajmi.

Začelo se je fevdalno tlačanstvo našega naroda tuji gospodi.

Na Otoku ob Krki je na rimskih in morda še starejših temeljih zrasel babenberški trg Gutenwerd (Dobrava), ki je z lastno kovnico denarja in sodiščem tekmoval s španhajmsko Kostonjcevo in konec srednjega veka podlegel Turkom. Za samoto cerkvico sv. Miklavža, ki je edina ostala od nekdanjega pomembnega srednjeveškega trga, se še vidijo ob suhi obrisi starih ulic, v zemlji pa so še ostanki temeljev trških hiš.

Tlačanski časi

V gospodarsko razkosanem fevdalnem srednjem veku se je stara rimska imperialna cesta zadušila v trnju in šavju. V Krakovem so jo

prerastli mogočni hrastovi gozdovi. Miljnice je pokrtil mah, sonce in zima sta gladala njihove neumljive napise.

Z gramozom umrle rimske ceste si je tlačan nadelaval svoje bedne kolovoze, po katerih je nosil in vozil graščaku deseti in pasji snop, gorščino od vinskega pridelka, pašnino za pravico na gmajni in žirmino, da je smel spuščati svinje v gozdove, predvno kopune za gozdno suhljad, jajca in pogačo, ki je bila zapisana v urbarjih za velike praznike; v denarju je nosil na grad še stibro, mesni krajaar, tovarnilno, mrtvašino in lavdemije, ko je prevzemal po očetu zemljo, ter hodil sam in z živino na tlako, dostikrat po šest dni v tednu od vida do vida. Žito, vino in sir je odrajal še v farovž župnika, o sv. Jurju jagne, kaplanom in mežnarju posebej žitno in vinsko biro, pa še za božič hlebe kruha in klobase brodnikom na Krki, da se je lahko vozil čez reko v vinograd na Vinjem vrhu.

Gospodarstvo sveta se je od starega veka čisto spremenilo. Denar je bil redek; beseda »plačati« je pomenila še dati kos »platna«, kakor je pri Rimljanih nastala beseda denar (pecunia) iz besede ovca (pecus). Ljudje so si menjavali svoje izdelke in pridelke, eden je dal obuvati, drugi mu je izdelal oblačilo, samo graščak, ki si je največ jemal, ni dajal nikomur ničesar. Temu pravimo naturalno gospodarstvo fevdalne dobe.

Glavne poti so držale od gradu do gradu. Vanje je sililo z obeh strani gmovje. Leta 1559 so sicer ukazali iztebiti zarastle ceste 12 laktov na vsako stran, toda soseske, mimo katerih so ceste vodile, so se branile dela in izdatkov, zakupniki cestnih mitnic, ki so povsod prežale na tovarnike in zavirale trgovino, so na Dolenjskem spravljali svoje dohodke seveda rajši v svoje globoke bisage. Na pozabljeni Dolenjski pa itak nikoli ni zašel cesar, da bi pred njim s sekirami in vejniki utirali in popravljali pota, kakor je bilo takrat v navadi.

Konec srednjega veka (l. 1492) je znameniti pomorščak Krištof Kolumb iz Genove odkril Ameriko, ko je iskal novo pot v Indijo. Misionarji so v novem svetu na gmadah uničevali visoko indijansko kulturo in jo tako temeljito »obglavili«, da ne znamo starih indijanskih napisov niti brati. Pustolovski španski konkvistadorji, osvajačji, pa so pohlepno ropali bajne zlate zaklade nesrečnih Inkov in Aztekov in bogatili z njimi svojega kralja in domovino.

Ko so rdečkožce uničili in njihove zadnje ostanke pahnili v kulturni mrak in telesno bedo, se je ropanje Amerike sprevrglo v novo svetovno trgovino. Evropa se je začela rediti na kolonialnem suženjstvu.

Kupčijska pota so se odpirala po svetovnih morjih. Habsburški vladarji so se požurili čez strmi Ljubeljski luk. Po suhem so nastajale tako imenovane »komercialne« ali »trgovske ceste«. Toda pozabljena Dolenjska je dobila svojo šele sredi 18. stoletja. Na Dolenjskem srečujemo prej samo tovarnike, kakor jih je risal še Valvasor. Kramarja Candis in Pamfile grške krvi, ki sta prišla v Novo mesto iz Trsta, sta svojo morskotno sol, slanike, polenovke, lojve, sveče, sladkor in druge kolonialne začimbe v prvi polovici 17. stoletja tvorila od farovža do farovža, od gradu do gradu še samo na konjskem hrbtu. Gosposčina ljubljanskega stolnega kapitlja v Sentijskeju prodala leta 1804 od 243 veder vina, ki ga zbere od gorščine, desetine in iz lastnih vinogradov, kar 141 veder karavanam žejnih tovarnikov skozi vas. Cestne mitnice pobirajo danes od tovorov, to je od teže, ki jo zmoro konj na svojem hrbtu.

Kaj so tovarniki takrat prenašali, izvemo iz kostonjčevega urbarja iz leta 1588, ki ga hrani v novejšem prepišu brežiški muzej. Mitnici na Loki pred Kostonjcevo in ona v Orehoviči pod Gracarjevimi turnom

imata na seznamu: olje, prekajeno meso, sir, mast, loj, česen, slanike, fige, mandlje, poper, pomaranče, žito, malvazijo, rensko in vipavsko vino, vosek, smodnik, klobuke, suhno, loden, navadno in boljše platno, lesene skledje, krožnike, golide, žlice, žeblice, laško steklenino, pasove, železo, baker, svinec in cin.

Rensko vino, beneško steklo, slaniki in poper seveda ni bilo za tlačana, ki uživa le kašo, žgance, kiselko, bob in zelje, bob in čičerko (fižola, krompirja in koruze še ne poznal). Za funt popra bi moral delati 30 dni, za slahka plačati eno svojo dmino, za krajcarjev.

Tovarniku, ki se je poskušal izmuzniti mitnici po stranski poti, so vzeli, če so ga zasačili, vso robo, njega samega pa kaznovali z globo in vrgli v temno in vlažno grajsko vozo.

KROKARJI POSEDAJO PO VEŠALIH

Naj povem, da takrat še ni bilo sedanje ceste iz Novega mesta na Kostonjcevo, ampak je šla, bolj kolovozu podobna, na Brusnice, Suhadol, čez Tolsti vrh, mimo kostonjčeve mitnice v Orehoviči in Prevol na Sentijskeju ter po »stari poti« čez polje na Kostonjcevo. Na gričku v Prevolah in na višini pred Kostonjcevo so se popotnikom v svarilo gugala na vešalih trupla tatov in razbojnikov tudi po mesec dni, da so jim krokarji ključali drobovje. Ljudje se danes neradi hodijo ponoči mimo Prevol in govore, da strašijo obesenici; nihče pa več ne ve, da je bilo tam poleg tudi pleterško sodišče, ki je imelo »jus gladii«, pravico meča. Sodnik je dobival za svoje plačilo stotnjino od žeganj pri nekaterih podružnicah, poseben letni davek tkalcev in mlinarjev in jezike vse zaklane goveje živine na tleh pleterške gosposčine.

Potovanje je v tistih časih poznalo na Dolenjskem samo dva načina: peš ali na konju. Bilo je nevarno, naporno in drago. Gospod, plemič, vitez, je jezdil na konju, strežaj tekel peš ob njegovi strani. Ljubljanski stolni dekan je leta 1585 s spremstvom jezdil v Sentijskeju, pregledat gospodarstvo tamkajšnje gosposčine.

PONOVOLETTNA

»Ali si ti v kakem lokalu pričakal Novo leto?«

»Naa.«

»No, potem mi pa lahko posodiš jurja.«

NERODEN ZAGOVOR

»Tožnik izjavlja, da vam je posodil posodo za mleko, vi ste mu jo pa razbili. Sedaj boste morali povrniti škodo.«

»Tožnik laže,« se upre tože-

nec. »Prvič: posode za mleko mi sploh ni posodil, drugič: posoda je bila že razbita, ko mi jo je dal, in tretjič: jaz sem vrnil posodo celo.«

ZLOBEN ODGOVOR

»Starši mi nikoli niso dajali alkohola, kajti alkohol človeka pobačja.«

»Pametni starši; grdo pa je od drugih ljudi, da so ga vam dajali!«

ZLOBA MED PRIJATELJICAMI

»Pomisli, draga moja, pred tremi tedni me je bil Peter prošil za roko, pa sem mu dala košarico. In od takrat pije noč in dan...«

»Neverjetno! Kaj tako dolgo proslavlja ta srečni dogodek?«

ZOBJE IN BOMBE

Med vojno ponoči je začel sovražnik bombardirati mesto. Mož plane iz postelje, zbudi ženo in pravi: »Teciva v klet!«

»Počakaj,« odgovori žena, »da vzamem umetne zobe...«

»Hudiča kaj boš z zobmi, saj ne padajo sendviči, ampak bombe!«

Obveščamo srečnega lastnika srečke številka 1307, da je danes zadnji rok za dvig stotilijonske premije...

X. novomeška MDB — delovnišče v Srbiji od 1. septembra do 31. oktobra.

Vsaka brigada bo imela 120 brigadirjev.

Kako je letos z delovnimi pogoji?

Lanske izkušnje so bile zelo dragocene. Letos je bilo za priprave več časa in vrsta naselij že čaka na prve brigadirje. Ne bo jih treba šele graditi. Brigadirji bodo delali po 6 ur na dan, v prostem času pa bodo na raznih tečajih kot mladi šoferji, radiotehniki, fotografi, gospodinjke itd. Seveda bo kot lani tudi letos dovolj časa za športno izživljanje.

Imate v štabu kakšne posebne želje?

Zelimo le to, da bi se mladina našega okraja res polnoštevilno udeležila letošnje akcije in tako prispevala svoj delež k nadaljevanju gradnje ceste bratstva in enotnosti naših narodov. Ne pozabimo tudi na uspehe naših brigad v lanskaki akciji! Tudi naše brigade so se vrtnile z dela kot udarne brigade, ena celo šestkrat udarna. S prav takim delovnim poletom naj bi se mladina letos lotila nalog v organiziranju brigad in v uresničevanju nalog na avto cesti v bratski Srbiji in Makedoniji!

S. D.

VI. novomeška MDB - 1. marca!

Mladina novomeškega okraja na letošnji zvezni akciji v Srbiji in Makedoniji

Kratek razgovor z Ladom Kotnikom, komandantom okrajnega štaba mladinskih delovnih brigad, nam je pred dnevi pokazal vse načrte, ki jih že uresničuje te dni okrajni komite LMS Novo mesto za letošnjo zvezno delovno akcijo.

Kakšnega pomena so delovne akcije? smo hoteli začeti pogovor, ki pa je stekel brez uradnega uvoda.

O važnosti in vrednosti mladinskih delovnih akcij res ni treba razpravljati. Delovne akcije vzgajajo mladega človeka in ga navajajo h kolektivnemu življenju. Veliko pomenijo tudi zato, ker mladina in mladniki izobražujejo v političnem in tehničnem pogledu. Spominimo se samo lanske velike akcije, ko smo dobili lepo število novih amaterjev-šoferjev, traktoristov, fotografov itd. Vrsta tečajev je zelo koristila mladim ljudem, ko so se vrnili v podjetja, na vas ali v žolo. Kar pa je najvažnejše in morda tudi najlepše: mladina se spoznava, izmenjuje delovne izkuš-

nje in krepi bratstvo in prijateljstvo.

Kako je z okrajnim štabom in z občinskimi štabi za letošnjo MDB?

Že delajo! Vsi se zavedamo, da je rok prav kratak in bo treba kar pohiteti, da nas ne bo konec februarja čas lovil. Občinski komiteji LMS že vedo, koliko mladih ljudi iz vsake občine naj bi šlo na akcijo. O tem so obveščeni tudi občinski komiteji Zveze komunistov, da bodo mladini pomagali pri tem važnem delu.

Kako rešujete kadrovske vprašanje?

Letos je CK LMS organiziral dva seminarja za vodstva brigad za kmečko-delavske in srednješolske brigade, enega pa še bo. Na teh tečajih je bilo 14 mladincev iz našega okraja, ki bodo sestavljali organizacijsko jedro brigad. Letos imamo torej kar lepo število izurjenih kadrov, kar se bo precej poznalo pri organizaciji dela.

Se je morda kaj spremenilo glede prijavljanja v brigade?

Novo je to, da ne bo smel na avto cesto nihče, ki ne bo pred tem temeljito zdravniško preiskan in cepljen proti tifusu in tetanusu! S tem bomo že vnaprej poskrbeli za kar najmanjšo mero obolenj v brigadah. Sicer pa bo zborna mesto ostalo Novo mesto; od tu bodo krenile na pot vse naše letošnje brigade.

In koliko jih bo letos iz našega okraja?

Na avto cesto bomo dali letos pet brigad: tri kmečko-delavske in 2 srednješolske. Računamo, da bo šlo na gradbišča približno 600 mladincev in mladink. Največ bo med njimi kmečke mladine.

Povej nam še kaj o odhodu brigad, kar bo naše mlade bralce najbolj zanimalo!

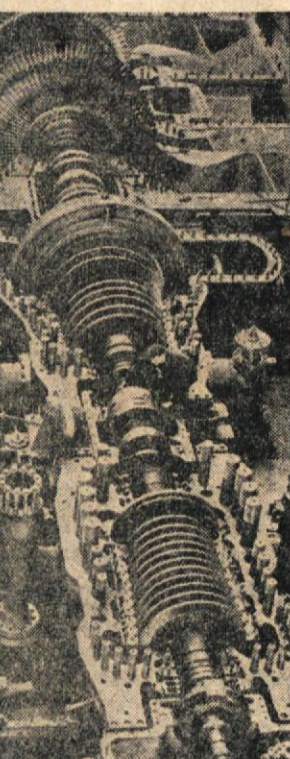
Štiri naše brigade bodo delale v Srbiji, ena pa v Makedoniji. Razpored je takle:

VI. novomeška MDB — Katje Rupena — delovnišče v Srbiji, čas dela od 1. marca do 30. aprila 1959;

VII. novomeška MDB — delovnišče v Makedoniji od 1. maja do 30. junija;

VIII. novomeška MDB — delovnišče v Srbiji od 20. junija do 25. julija (srednješolska brigada);

IX. novomeška MDB — delovnišče v Srbiji od 25. julija do 31. avgusta (srednješolska brigada), in

V leningrajski tovarni parnih turbin so zgradili velikanski stroj: 200.000 kW parno turbino za kalorično elektrocentralo. Turbina dela pod visokim pritiskom para (170 atmosfer). Pri proizvodnji električne energije dosega ta turbina izredno visok prihranek goriva — v enem letu približno 80.000 ton premoga

Naš vitez Trd se je razsrdil, da so jo morali prekopati in zagrebati v drugi kot, ker to bi bilo vendar strašno, če bi v sosesstvu tako čistega pokolenja spala večno spanje ženska, ki je bila samo kmetica! Ta eksemplar je bil torej tudi prišel ter postavil svoj šator na Otoku. Nosil je vedno rokavice in malo je govoril. S seboj pa je vitez Trd privlekel dolgočasnega svojega sina Rudolfa. Ta sin je bil v mali uradni službi a upal je pri starem svojem imenu na lepo kariero. Z mrtvaškokobnim svojim obrazom, kateremu je čepel v sredi mogočen, zakravljen nos, in s pustimi lasmi, ki si jih je okrog mogočnega ušes česal v dolga dva repa, je bil mladi ta človek, oblečen v moderno obleko, tipus prave dolgočasnosti. Ako si ga pogledal, se ti je zdel kakor živo pokopališče, ki se je leno vlačilo okrog.

Prišla sta tudi dva vojaka. Eden je bil grof, bratranec grajski gosposčini, drugi pa prijatelj njegov, katerega ime pa ni važno. Ta dva sta s sabljami rožljala po pesku ter mladim dekletom pravila, kar jima je le prišlo v možgane. Grof Egon je bil lep, a sirov človek, znan pretepač, ki je ob najmanjši priliki takoj zgrabil za orožje. Črez desno lice se mu je skoraj do ušes vlekla dolga brazgotina, katero je bil izteknil v častnem boju, kakor je rad pripovedoval. Bil je silno močan. Nekdaj, ko je ponoči lažil za kmetiškim dekletom, so ga napadli štirje kmetje, a s polenom je otepel in

razgnal vse, tako da se ga od tedaj ni bilo nihče več.

Končno moramo še povedati, da je bil tu še baron Julij Bontoux, največji lenuh stoletja. Tudi ta je bil nekaj v sorodu z grajsko gosposdo. V svoji mladosti se je bil priženil v bogato aristokratsko hišo ter nekrasni ženi prodal lepo svoje telo. Živel je potem ob denarju svoje žene, dokler ga niso z mesečno plačo odpravili. Potlej je živel pozimi v mestu, poleti pa pohajkoval pri prijateljih okrog. In če mu je ravno denež ter ji s prilizovanjem izvalil, kolikor je hotel. S polnim žepom pa je takoj zopet odhajal ter prijateljem pripovedoval, kako da je njegova »stara« srdito nespametna.

To je bila družba, katere je tedaj hrumela po Otoku. Moralna njena notranja vrednost ni bila bogsigavdi kako velika. A živeli so v radosti, jahali, vozarili se, veslali s čolni po reki, ribarili s trnikom ali pa zahajali s psi na lov.

Grof Egon je dobil od domače grofinje milostljivi ukaz, naj napravi vsak dan program. Postal je nekakov dvorni maršal in napenjal je dan za dnem vso svojo fantazijo, da bi izteknil kaj novega. Ponoči so na vodi zažigali bengalični ogenj, izpuščali rakete, podnevi streljali v tarčo in počenjali bogve kaj še vse.

Prve dni septembra je napovedal grof Egon velikanski lov na planinah in rebrih,

razprostirajočih se nad Otokom. Na vse jutro so se zbrali hlapci na dvorišču ter krotili cele čete psov, lajajočih in po divjačini hrepenčih. Vse je bilo krasno urejeno. Ženstvo je sedlo na voze, v katere so bili vpreženi prozaični voli, da bi vlekli gospodo navzgor po slabih hribovskih kolovozih. Med smehom in radostnim gorenjem so odinili v goro. Ko pa so prišli v grič, je ponehal govorica, ker ženstvo se je kmalu utrudilo od počasne vožnje in vednega suvanja tja in sem.

Dospevši do zbirališča, se je razkropila vsa družba po prostorih. Potem pa so se razpustili psi in pričelo se je tisto divje lajanje in razgrajanje v gori, ki je na vse jutro budilo nedolžno žival k smrtonosnemu pogonu.

Kontesa Serafina je dobila svoje mesto pod malo pogorsko senožetjo na razpotju, od koder se je videlo v dol ravno na Strugo in zapuščen njen vrt. Nekaj časa je poslušala, kako so psi gonili. Potem pa se je letil dolgčas. Graciozno svojo puško je naslonila ob drevo, sama pa sedla na mah ter se veselila jutranjega zdravega zraka. Sesvala si je cigareto ter počasi vlekla dim iz nje. Njena mlada glava pa se je pri tem zamislila in pred duh ji je stopila podoba barona iz Struge. Lucija je trdila, da je čeden človek, ali ona tega ni pripoznala. Da ni čeden človek, to je kontesa Serafina vedela gotovo. Ali bil je tudi sirov, umazan in v vedenju prav kakor kmet in še hujši!

Tedaj je prišel po poti grof Egon. Orožje je bil vrgel črez ramo in počasi je korakal proti dekletu.

»Ničesar ne bo! Vse se je obrnilo na drugo stran! Ti prokleti psi!«

In jezno je vrgel puško v travo, sam pa sedel na zemljo v dekletovemu obližju.

»Tam sem slonel ter zrl v jasno jutro. Pa se me je polotil dolgčas, in sem si dejal: »Poglej, kaj počneja sestrčina Serafina!«

Legel je z glavo v rosno travo, in ko je deklet dejalo, da bi mu utegnilo škoditi, je odgovoril ležno: »Vojaku taka stvar ne škoduje! Ali oprost, da se ne vedem kakor v salonu. Tako ležati in gledati v modro nebo, se mi zdi poetično. Ta poetičnost je moja nesreča ter me dela slabega vojaka. Ali kadar zrem v modro nebo, sem srečen. Kakor bi zrl v najčistejšo žensko oko. In tvoje oko, Serafina, je tudi takšno modro nebo, da bi človek vedno hotel zreti vanj!«

Te besede je govoril mehko, kipeče, ali vendar niso napravile zaželenega vtisa.

»Egon,« je odgovorila kontesa ostro, »lepo te prosim, nikar mi ne izpridi lepega jutra! Te tvoje podobe in fraze poznam že vse! Modro oko, modro nebo! Potem prestopi k jutrnji zarji in k rdečim mojim licem, ali pa k zlatim solčnim žarkom in bleščečim mojim pogledom! Moj Bog, dragi mi bratranec, ali še nisi opazil, da me s takimi besedami dolgočasíš!«

»Serafina!« je vzkliknil ter se vzdignil iz trave. »In ti mi ne veruješ, da mi prihaja vse to iz srca?«

»Iz srca!« In smejala se je. »Iz srca! Egon, ne postani mi melanholičen! Ali doždeva se mi, da si danes pripravljen za naskok! Bolje bo, če napraviva midva jasnost med seboj! Po naključju sem dobila v roke pismo grofinje, tvoje matere, ter iz njega ugenila skrivne namere, katere kujeta tvoja in moja mama. Te namere se tičejo mene in tebe, Egon! In ne motim se, ako tvoj prihod na Otok devljem v zvezo z onim pismom. No, pa vedita ti in tvoja gospa mama, da je škoda časa in da ne bom nikdar hotela postati to, kar je tvoj prihod tu sem nameraval. To sem ti povedala, da

se ne boš več trudil, in da mi ne boš več kalil mirnih trenutkov z nepotrebnimi svojo poezijo!«

Planil je kvišku.

»Serafina! Ti me ne boš nikdar ljubila?«

»Nikdar!«

»No, to bomo videli! Vse ob svojem času! Ženske ste mehke stvari in črez noč se izpremeni vreme v vaših srcih. Črni oblaki sovražstva izginejo in posije solnce ljubezni! No, bomo videli!«

Dejal je črez prsi roke in ji zrl v obraz.

Ali kontesa ni povesila oči pred njegovim pogledom.

»Sedaj poslušaj, Egon, kaj ti bom še povedala! V tem trenutku se vedeš kot bi bil bogsigavdi kak tiran, pred katerim se uklanjajo vse ženske. Prej je bilo tvoje govorjenje — fraza, a sedaj je tvoje vedenje, fraza. Moj Bog, grof Egon, ali še toliko ne veste o sebi, da pri vseh svojih pretepih in dvojbah nimate prav nikake energije!«

Kri mu je zakipela v glavo.

»Nikake energije! Serafina! To je ostru beseda! Tvoje srce torej hrepeni po energiji; in ti si morda še tako dete, da se ti vsako noč sanja, da si kraljčina v pravilici in da te vsako noč prihaja reševat energičen knez iz oblasti kakega hudobnega čarovnika! Uboga kraljčina!«

Takoj so se mu pomirili valovi jeze in dejal je z mirnim glasom: »No, pa da boš videla, sestrčina Serafina, da imam tudi nekoliko energije, ti povem mirno, priljudno, ponizno in nekoliko trenutkov prej, kot se stvar izvrši, da bom takoj sedaj poljubil tisto jutrnjo zarjo na tvojem licu, ali če hočeš še bolj poetično podobo, da bom poljubil tisto pomladansko cvetje, katero se je razcveto na tvojem obrazku!«